

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA ZAKONODAJO S PODROČJA PRAVOSODJA
Župančičeva 3

1000 Ljubljana

Št.: 178/2016

Vaša št.: 007-50/2016/2

Ljubljana, 4. 2. 2016

ZADEVA: Predlog sprememb in dopolnitev Zakona o pravdnem postopku

Spoštovani,

v prilogi vam skladno z vašim pozivom z dne 18. 1. 2016 posredujemo predlog sprememb in dopolnitev Zakona o pravdnem postopku, ki jih je pripravila Odvetniška zbornica Slovenije na podlagi prejetih predlogov odvetnikov in odvetnic ter lastnih predlogov.

S spoštovanjem.

Roman Završek,
predsednik zbornice

I.

K 86. členu

1 Veljavno besedilo člena

Stranke smejo opravljati pravdna dejanja osebno ali po pooblaščenцу, vendar pa lahko sodišče zahteva od stranke, ki ima pooblaščenca, naj se pred sodiščem sama izjavi o dejstvih, ki jih je treba ugotoviti v pravdi.

Stranka, ki jo zastopa pooblaščenec, sme vselej priti pred sodišče in dajati izjave poleg svojega pooblaščenca.

V postopku z izrednimi pravnimi sredstvi lahko stranka opravlja pravdna dejanja samo po pooblaščenцу, ki je odvetnik.

Določba prejšnjega odstavka ne velja v primerih, če ima stranka ali njen zakoniti zastopnik opravljen pravniški državni izpit.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

I. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREMEMBO PROCESNE UREDITVE

V pravnih postopkih pred okrožnim in višjim sodiščem obvezno zastopanje po pooblaščenцу, ki je odvetnik, ni predpisano. Čeprav se možnost neposrednega in samostojnega dostopa vsakogar do sodišča lahko zdi pomembna z vidika demokratičnosti odločanja, pa v vse bolj kompleksnih civilnih in gospodarskih razmerjih dejansko ne pripomore več k učinkovitemu varstvu pravic. Evropsko sodišče za človekove pravice je v zadevi Airey proti Irski (št. 6289/73, sodba z dne 9. 10. 1979) odločilo, da zapletenost sodnih postopkov do te mere, da laični posameznik sam ne more učinkovito braniti svojih pravic, pomeni oviro za izvrševanje pravice do učinkovitega dostopa do sodišča iz 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Strankam je dostop do varstva pravic zagotovljen prek sistema brezplačne pravne pomoči in širokega dostopa do mehanizmov izvensodnega reševanja sporov, zato ni več potrebe, da bi laične stranke nastopale v sodnih postopkih brez pomoči odvetnika. Na drugi strani je kakovost sojenja nedvomno večja, če lahko sodnik razsodi na podlagi oziroma s pomočjo strokovno močnih pravnih argumentov v vlogah in navedbah odvetnikov, ki z različnih in nasprotujočih si pravnih vidikov osvetlujejo sporno zadevo. Odvetniško zastopanje ravno tako omogoča, da se varujejo roki ter uporabijo procesni instituti in pravice, ki se jih laične stranke same pogosto niti ne zavedajo. Vsled navedenega pripomore k povečanju

kakovosti sojenja in s tem k pospešitvi postopkov in zmanjšanju zaostankov na sodiščih.

II. CILJI, NAČELA IN OSNOVNE REŠITVE PREDLAGANIH ZAKONSKIH SPREMEMB

Cilj predlaganega je pospešiti in izboljšati učinkovitost sodnega reševanja sporov v civilnih in gospodarskih zadevah z vzpostavitvijo obveznosti strokovnega zastopanja strank v pravnem postopku. Uvedba obveznega odvetniškega zastopanja bo odpravila tiste nepotrebne zaostanke v sodnih postopkih, ki so posledica nepoznavanja postopkovnih pravil na strani strank. Zaradi tega bo v večini postopkov odpadla potreba po tem, da sodišče poučuje stranke o njihovih procesnih pravicah (12. člen ZPP), hkrati pa bo sodišče lahko strožje in dosledneje sankcioniralo procesne kršitve, ki jih bo zagrešil odvetnik kot pravni strokovnjak. Zmanjšala se bo potreba po aktivnem izvrševanju materialnega procesnega vodstva (285. člen ZPP), saj odvetniki laže kot laične stranke opravijo preliminarno pravno kvalifikacijo sporne zadeve in glede na to oblikujejo zahteve, opredelijo odločilna dejstva, ki jih je potrebno ugotoviti, ter predlagajo ustrezne dokaze za razjasnitev teh dejstev.

Na širši sistemski ravni se s predlaganimi spremembami v kombinaciji z drugimi zakoni glede reševanja civilnih in gospodarskih sporov uveljavlja pristop, po katerem se stranke primarno spodbuja k izvensodni rešitvi medsebojnih sporov v neformalnih prostovoljnih postopkih, kjer je vloga odvetnika sorazmerno manjša. V primerih, kadar sporazumna rešitev spora ni mogoča, pa naj se ta postopek zaradi zagotovitve hitrosti in učinkovitosti odvija preko strokovno kvalificiranih pooblaščenecv. Kot pooblaščenec pred sodiščem lahko nastopa samo odvetnik ali odvetniški kandidat, ukinila pa bi se dosedanja, primerjalnopravno redka rešitev, po kateri je lahko kot pooblaščenec pred okrožnim in višjim sodiščem nastopala vsaka oseba, ki je opravila pravniški državni izpit. Resda je ta izpit ključna kvalifikacija, ki jo potrebujejo tudi odvetniki in odvetniški kandidati, vendar sam po sebi še ne zagotavlja, da ima oseba tudi praktične izkušnje z nastopanjem v pravnih postopkih, kar je za varstvo pravic strank bistveno. Odvetniki in odvetniški kandidati se s pravnim svetovanjem in zastopanjem ukvarjajo poklicno, kar pomeni, da jih zavezujejo pravila poklicne etike, so podvrženi morebitnim disciplinskim postopkom v okviru Odvetniške zbornice Slovenije in so obvezno zavarovani za morebitno odškodninsko odgovornost proti svojim strankam, cilj česar je zagotavljanje čim višje ravni pravne varnosti uporabnikov njihovih storitev, in s tem čim večjo učinkovitost sodnih postopkov. Medtem pa pri tretjih osebah stranka nima takšnega jamstva glede povračila škode v primeru strokovne napake pooblaščenca.

Institut obveznega odvetništva tako daje jamstvo za pošten postopek v dveh pogledih: najprej v tem, da je stranka oseba, ki ima široko možnost za varstvo svojih pravic, pri tem pa so polno zaščiteni tudi njena osebnost, svoboda in dostojanstvo; zlasti pa se s takšno ureditvijo zagotavlja, da nima nobena od strank prednosti pred drugo, kar zadeva strokovnost zastopnikov na eni in drugi strani, s čimer se v največji možni meri pripomore k uresničitvi načela "enakosti orožij".

Uvedba obveznega odvetniškega zastopanja bi lahko posredno vplivala na porabo proračunskih sredstev, če bi se izkazalo, da je zaradi tega več strankam potrebno dodeliti pravno svetovanje in zastopanje v okviru brezplačne pravne pomoči. Potrebno bo oceniti zlasti, koliko fizičnih oseb v povprečju danes osebno opravlja pravdna dejanja v tistih pravnih postopkih, za katere se predlaga uvedba odvetniškega zastopanja, in koliko od teh oseb izpolnjuje pogoje za dodelitev brezplačne pravne pomoči. Vnaprej je mogoče oceniti, da bo povečanje proračunskih izdatkov minimalno. Že do sedaj namreč ni bila praksa, da bi se socialno ogroženi stranki, ki v pravnem postopku utemeljeno uveljavlja varstvo svojih pravic, zavrnila dodelitev brezplačne pravne pomoči iz razloga, da je postopek tako enostaven, da stranka odvetnika ne potrebuje. Potrebno je upoštevati tudi, da je v primeru uspeha v pravdi državni proračun upravičen od nasprotne stranke dobiti povračilo pravnih stroškov, ki so bili kriti iz naslova brezplačne pravne pomoči. Vsled navedenega se predvideva, da za izvajanje zakona tudi v prihodnje ne bo potrebno bistveno povečanje proračunskih postavk za brezplačno pravno pomoč.

3 Predlog rešitve

Glede na navedeno predlagamo, da se 86. člen spremeni tako, da se glasi:

»Stranke lahko opravljajo pravdna dejanja v postopku pred okrožnim, višjim in vrhovnim sodiščem samo po pooblaščenцу, ki je odvetnik ali odvetniški kandidat. V postopku z izrednimi pravnimi sredstvi lahko stranka opravlja pravdna dejanja samo po pooblaščenцу, ki je odvetnik.

Določba prejšnjega odstavka ne velja v primerih, če ima stranka ali njen zakoniti zastopnik opravljen pravniški državni izpit.

Stranka, ki jo zastopa pooblaščenec, sme vselej priti pred sodišče in dajati izjave poleg svojega pooblaščenca. Sodišče lahko zahteva od stranke, ki ima pooblaščenca, naj se pred sodiščem sama izjavi o dejstvih, ki jih je treba ugotoviti v pravdi.

Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena sme pred sodiščem prve stopnje stranka oziroma njen zakoniti zastopnik opravljati pravdna dejanja osebno:

1. *v sporih male vrednosti,*
2. *v postopku za izdajo plačilnega naloga,*
3. *v zakonskih sporih in sporih iz razmerij med starši in otroki,*
4. *kadar tako določa ta ali drug zakon.*

Če stranka pravdna dejanja opravlja po pooblaščenju, ki ni oseba iz prvega odstavka 86. člena tega zakona, ali če sama ali njen zakoniti zastopnik opravlja pravdna dejanja, pa za to niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 86. člena tega zakona, se šteje, da ta dejanja niso opravljena, razen če gre za postopek iz četrtega odstavka tega člena.

Kadar poseben predpis določa, da se pravila pravnega postopka smiselno ali subsidiarno uporabljajo tudi v drugih postopkih, se določba prvega odstavka tega člena v drugem postopku uporablja samo, če poseben predpis to izrecno določa.«

Prvi odstavek uvaja splošno obveznost odvetniškega zastopanja v pravnem postopku, pri čemer je na prvi stopnji in v pritožbenem postopku lahko pooblaščenec odvetnik ali odvetniški kandidat, v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi pa samo odvetnik. Možnost, da stranko lahko zastopajo tudi druge osebe z opravljenim pravniškim državnim izpitom, ki nimajo statusa odvetnika ali odvetniškega kandidata, ni več predvidena, ohranjena pa je možnost, da stranka osebno nastopa v pravdi, če ima sama opravljen pravniški državni izpit, oziroma da lahko za stranko pravdna dejanja opravlja njen zakoniti zastopnik, ki ima opravljen pravniški državni izpit.

Tretji odstavek ohranja vsebinsko nespremenjena dosedanja pravila o osebnem nastopanju stranke v pravdi poleg svojega pooblaščenca, na lastno pobudo ali na zahtevo stranke.

Predlagana rešitev četrtega odstavka ohranja neomejeno postulacijsko sposobnost strank v sporih male vrednosti in postopkih za izdajo nedokumentiranega plačilnega naloga, kjer gre običajno za razmeroma enostavne postopke stroški odvetniškega zastopanja pa bi pogosto preseгли vrednost spornega predmeta. Prav tako mora biti glede na osebno naravo predmeta spora strankam omogočeno osebno nastopanje v zakonskih sporih in sporih iz razmerij med starši in otroci. Zaradi večjega obsega kogentnih norm in večjih oficioznih pooblastil sodišča v tovrstnih razmerjih odvetniško zastopanje ni neobhodno potrebno. V 4. točki je predvidena možnost, da bi se s posebnim zakonom določilo še druge primere, ko v pravnem postopku odvetniško zastopanje ni obvezno (npr. v nekaterih potrošniških sporih).

Peti odstavek določa splošno pravilo o pravnih posledicah kršitve obveznega odvetniškega zastopanja. Gre za dve obliki kršitve: stranka bodisi nima pooblaščenca, bodisi ta ni odvetnik ali odvetniški kandidat. Vsebinsko gre pri tem za širitev že do sedaj določene sankcije iz zadnjih odstavkov 88., 90. in 91. člena ZPP.

Šesti odstavek je potreben zaradi dejstva, da se pravila pravnega postopka smiselno ali subsidiarno uporabljajo v več drugih postopkih, npr. nepravdnem, izvršilnem, stečajnem, registrskem in zemljiškoknjižnem postopku. Namen zakona je določiti uvedbo obveznega odvetniškega zastopanja samo v klasični pravdi, ne pa tudi v tistih drugih postopkih, kjer to glede na naravo postopka ni potrebno. Ta odstavek torej določa, da se pravilo o obveznem odvetniškem zastopanju v drugih postopkih uporablja samo, če specialen predpis to posebej določa.

Skladno s spremembo 86. člena bi bilo potrebno ustrezno uskladiti tudi druge določbe ZPP (80., 87., 88., 89., 90., 91., 95., 112., 367.č člen ZPP).

II.

K 87. členu

1 Veljavno besedilo člena

V postopku pred okrajnim sodiščem je lahko pooblaščenec vsak, kdor je popolnoma poslovno sposoben.

Če sodišče ugotovi, da pooblaščenec, ki ni odvetnik, ni sposoben za zastopanje, opozori stranko na škodljive posledice, ki lahko nastanejo zaradi nepravilnega zastopanja.

V postopku pred okrožnim, višjim in vrhovnim sodiščem je pooblaščenec lahko samo odvetnik ali druga oseba, ki je opravila pravniški državni izpit.

Za zastopanje pred sodiščem se lahko pooblasti tudi odvetniška družba.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Trenutno stanje, ko se v postopek pred okrajnim sodiščem kot pooblaščenec lahko vključuje vsak, ki je popolnoma poslovno sposoben, je neustrezno. Tudi postopki pred okrajnimi sodišči niso tako zanemarljivi in enostavni, kot se morda zdi na prvi pogled, dogaja pa se, da stranka, ki ima za pooblaščenca osebo iz pravno

svetovalne družbe oziroma samostojnega pravnega svetovalca, ne dobi povrnjenih niti stroškov postopka, obenem pa takšni svetovalci praviloma niso zavarovani za odgovornost pred škodo, ki bi utegnila nastati stranki v zvezi z opravljanjem njihove dejavnosti. S predlagano ureditvijo bi se okrepila strokovnost zastopanja strank v postopkih pred okrajnim sodiščem in odgovornost pooblaščenec v teh postopkih, s tem pa bi se povečala zaščita strank pred morebitnim škodljivim ravnanjem, imele pa bi tudi možnost terjati odškodnino zaradi napak v zastopanju.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se prvi odstavek 87. člena spremeni tako, da se glasi:

*»V postopku pred okrajnim sodiščem je lahko pooblaščenec **odvetnik, ki ga lahko nadomesti odvetniški kandidat ali odvetniški pripravnik, ter vsak, ki ima pridobljeno univerzitetno izobrazbo pravne smeri in je zavarovan za odgovornost pred škodo, ki bi utegnila nastati stranki v zvezi z opravljanjem njegove dejavnosti na enak način kot odvetniki.**«*

Sedanji tretji odstavek 87. člena se črta.

III.

K 95. členu

1 Veljavno besedilo člena

Če da stranka odvetniku pooblastilo za pravdo, ne da bi v pooblastilu natančneje določila njegove pravice, ima odvetnik na podlagi takega pooblastila pravico:

- 1. opravljati vsa pravdna dejanja, zlasti pa vložiti tožbo, jo umakniti, pripoznati tožbeni zahtevek ali se mu odpovedati, skleniti sodno poravnavo, vložiti redno pravno sredstvo, se mu odpovedati ali ga umakniti ter predlagatičasne odredbe;*
- 2. zahtevati izvršbo ali zavarovanje in opravljati vsa dejanja, ki so potrebna v tem postopku;*
- 3. sprejeti od nasprotne stranke prisojene stroške;*
- 4. prenesti pooblastilo na drugega odvetnika ali pooblastiti drugega odvetnika za posamezna pravdna dejanja.*

Za vložitev izrednih pravnih sredstev mora odvetnik predložiti novo pooblastilo.

Odvetnika lahko nadomešča v primerih iz tretjega odstavka 87. člena tega zakona odvetniški kandidat, ki je pri njem zaposlen, pred okrajnim sodiščem in v gospodarskih sporih pred okrožnim sodiščem do vrednosti 20.000 eurov pa tudi odvetniški pripravnik, ki dela v njegovi pisarni.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

V praksi se pogosto pojavlja vprašanje, ali je novo pooblastilo potrebno tudi za vložitev odgovora na izredno pravno sredstvo. Smiselno bi bilo izrecno urediti, da novo pooblastilo za vložitev odgovora ni potrebno.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se drugi odstavek 95. člena spremeni tako, da se glasi:

»Za vložitev izrednih pravnih sredstev mora odvetnik predložiti novo pooblastilo. Za vložitev odgovora na izredno pravno sredstvo novo pooblastilo ni potrebno.«

IV.

K 98. členu

1 Veljavno besedilo člena

Pooblaščenec mora predložiti pooblastilo ali izkazati pooblastilo, dano pravni osebi, pri prvem pravnem dejanju.

Sodišče lahko dovoli, da opravlja pravdna dejanja za stranko začasno oseba, ki ni predložila pooblastila, vendar pa ji hkrati naloži, da v določenem roku predloži pooblastilo ali izkaže odobritev stranke za opravljena pravdna dejanja.

Dokler ne poteče rok za predložitev pooblastila, odloži sodišče izdajo odločbe; če pa preteče ta rok brez uspeha, nadaljuje postopek, ne da bi upoštevalo dejanja, ki jih je opravila oseba brez pooblastila.

Če pooblaščenec v roku, ki ga je določilo sodišče, ne predloži pooblastila za vložitev tožbe ali pravnega sredstva, sodišče tožbo oziroma pravno sredstvo zavrže.

Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov sodišče ne dovoli odvetniku, da začasno opravlja pravdna dejanja za stranko, če vlogi ni predložil pooblastila, ampak tožbo ali pravno sredstvo zavrže. (delno razveljavljen) (delno razveljavljen) (delno razveljavljen)

Sodišče mora med postopkom ves čas paziti, ali je tisti, ki nastopa kot pooblaščenec, upravičen za zastopanje. Če ugotovi, da tisti, ki nastopa kot pooblaščenec, ni upravičen za zastopanje, razveljavi opravljena pravdna dejanja, razen če jih je stranka pozneje odobrila.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Procesno ureditev glede pomena in vloge pooblastila za zastopanje v primeru elektronskega poslovanja v civilnih sodnih postopkih je potrebno uskladiti. Že Ustavno sodišče RS je v odločbi opr. št. U-I-74 z dne 17. 6. 2015 opozorilo, da obstoječa pravna ureditev v Republiki Sloveniji danes v določenih primerih zahteva po predložitvi pooblastila v celoti opušča, in ugotovilo, da zakonodajalec očitno pri nekaterih postopkih izhaja iz hipoteze, da je zelo verjetno oziroma skoraj gotovo, da je domnevni pooblaščenec (posebej kvalificirani pooblaščenec, še zlasti odvetnik), ki trdi, da zastopa stranko, tudi dejansko njen pooblaščenec. Tako naj se za pospešitev postopkov, ki potekajo izključno elektronsko, enako kot v izvršilnem postopku in postopku zaradi insolventnosti tudi z ZPP uvede neobveznost predložitve pooblastila pri elektronskem vlaganju pisanj tako, da se v vlogi le potrdi obstoj pooblastilnega razmerja, ob ohranitvi zakonske možnosti, da se pooblastilo predloži na poziv sodišča.

Nadalje je bil peti odstavek 98. člena ZPP s strani Ustavnega sodišča RS že večkrat delno razveljavljen:

- *odločba U-I-48/11 glede ugovora;*
- *odločba U-I-74/12 glede tožbe;*
- *odločba U-I-74/14 glede pritožbe.*

Neustreznost celotnega petega odstavka 98. člena ZPP je razvidna iz zgoraj citiranih ustavnih določb. Posledice posega (zavrženja tožbe oziroma pravnega sredstva) tudi po mnenju ustavnega sodišča niso sorazmerne z relativno majhno koristjo te določbe oziroma relativno majhnim vplivom te določbe na pospešitev postopka (19. točka obrazložitve odločbe U-I-74/14). Obenem je že ustavno sodišče (14. točka obrazložitve odločbe U-I-74/14) opozorilo, da je obstoječa pravna ureditev v Republiki Sloveniji danes zahteva po predložitvi pooblastila že v celoti opustila. Tako odvetniku ni potrebno predložiti pooblastila v primerih, določenih z 40. členom ZIZ, devetim odstavkom 29. člena ZIZ in četrtem odstavkom 123a. člena ZFPPIPP. V nasprotju s citiranimi določili pa ZPP za stranko ob nepredložitvi pooblastila predpisuje izredno hude posledice, tudi

popolno izgubo pravice do pravnega sredstva, kar je skladno z usmeritvijo Ustavnega sodišča RS, izhajajočo iz zgoraj omenjenih določb, prestrogo in pretrdo. Poleg tega ni upravičenega razloga za strožjo obravnavo stranke, ki jo zastopa odvetnik, v razmerju do stranke, katere pooblaščenec ni odvetnik. Nasprotno, ravno pri odvetniku (čigar poklic je strogo reguliran) je razumno domnevati, da tožbe ali pravnega sredstva ni vložil brez predhodno pridobljenega pooblastila stranke. Zato bi se lahko pri odvetnikih obstoj pooblastila domneval, sodišče pa bi lahko obstoj pooblastila preverilo z zahtevo za njegovo predložitev.

3 Predlog rešitve

Prvi odstavek 98. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Pooblaščenec mora predložiti pooblastilo ali izkazati pooblastilo, dano pravni osebi, pri prvem pravnem dejanju. V postopku, ki poteka izključno elektronsko, odvetniku ni treba predložiti pooblastila za zastopanje stranke.«

Peti odstavek 98. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov sme odvetnik začasno opravljati pravdna dejanja za stranko, tudi če vlogi ni predložil pooblastila, vendar mora pooblastilo predložiti, če ga k temu pozove sodišče.«

V primeru uvedbe obveznega odvetniškega zastopanja v postopkih pred okrožnimi in višjimi sodišči predlagamo ustrezno prilagoditev tega člena.

V.

K 110. členu

1 Veljavno besedilo člena

Če roki niso določeni z zakonom, jih določa sodišče glede na okoliščine primera.

Rok, ki ga določi sodišče, se na predlog prizadete osebe lahko podaljša, če so za to opravičeni razlogi.

Podaljšanje roka se mora predlagati, preden se rok izteče.

Zoper sklep o podaljšanju roka ni pritožbe.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Trenutna ureditev ni ustrezna, ker kljub pravočasno vložnemu predlogu za podaljšanje roka pogosto pride do položaja, ko sodišče o predlogu ne odloči pravočasno, da bi stranka lahko ustrezno zavarovala svoje pravice. Zato predlagamo, da se sodišču naloži obveznost, da o predlogu odloči brez nepotrebnega odlašanja in da rok v času med predlogom in odločitvijo sodišča ne teče.

3 Predlog rešitve

Dopolni se tretji odstavek 110. člena, ki se po novem glasi:

*»Podaljšanje roka se mora predlagati, preden se rok izteče. **Sodišče mora o predlogu za podaljšanje roka odločiti brez nepotrebnega odlašanja. Rok, ki ga je določilo sodišče, od dneva vložitve predloga za podaljšanje roka do vročitve sklepa sodišča o predlogu za podaljšanje roka ne teče.**«*

VI.

K 111. členu

1 Veljavno besedilo člena

Roki se računajo po dnevih, mesecih in letih.

Če je rok določen po dnevih, se ne všteje dan vročitve ali sporočitve oziroma dan dogodka, od katerega je treba šteti rok, temveč se vzame za začetek roka prvi naslednji dan.

Roki, ki so določeni po mesecih oziroma po letih, se končajo s pretekom tistega dne v zadnjem mesecu oziroma letu, ki se po svoji številki ujema z dnem, ko je rok začel teči. Če tega dneva v zadnjem mesecu ni, se konča rok zadnji dan v tem mesecu.

Če je zadnji dan roka sobota, nedelja, praznik ali drug dela prost dan, ki ga določa zakon o praznikih, se izteče rok s pretekom prvega prihodnjega delavnika.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Ko se vročanje opravlja po elektronski poti, se skladno s prvim odstavkom 139. člena ZPP vroča 24 ur na dan. Žal je v praksi zadeva zastavljena tako, da rok za

prevzem pošiljke v varnem elektronskem predalu začne teči že istega dne, ko naslovník prejme dokument »Obvestilo o prispeli pošiljki in pouk o posledicah ne prevzema«. Takšen način štetja roka za prevzem pošiljke po oceni Odvetniške zbornice Slovenije ni v skladu z določilom drugega odstavka 111. člena ZPP, ki določa način štetja rokov, določenih v dnevih. Ta namreč določa, da se v primeru, ko je rok določen v dnevih, dan vročitve ali sporočitve oziroma dan dogodka, od katerega je treba šteti rok, ne šteje kot dan, od katerega je treba šteti rok, temveč se vzame za začetek roka prvi naslednji dan.

3 Predlog rešitve

Drugi odstavek 111. člena se spremeni tako, da se glasi:

*»Če je rok določen po dnevih, se ne všteje dan vročitve ali sporočitve oziroma dan dogodka, od katerega je treba šteti rok, temveč se vzame za začetek roka prvi naslednji dan. **To velja tudi glede vročanja ali sporočitve po elektronski poti.**«*

Skladno z gornjo spremembo bi bilo potrebno ustrezno spremeniti Pravilnik o elektronskem poslovanju v civilnih sodnih postopkih (Ur. l. RS, št. 64/2010, 23/2011 in 67/2015).

VII.

K 112. členu

1 Veljavno besedilo člena

Če je vloga vezana na rok, se šteje, da je vložena pravočasno, če je izročena pristojnemu sodišču, preden se rok izteče.

Če se pošlje vloga po pošti priporočeno ali brzojavno, se šteje dan oddaje na pošto za dan izročitve sodišču, na katero je naslovljena.

Če se pošlje vloga po elektronski poti se šteje čas, ko jo je prejel informacijski sistem, za trenutek izročitve sodišču, na katero je naslovljena.

Če se vloga odda v sodni nabiralnik, se šteje čas, ko jo sodni nabiralnik prejme, za trenutek izročitve sodišču, na katerega je naslovljena.

Za osebe, ki so v obvezni vojaški službi, se šteje dan izročitve vloge pristojnemu vojaškemu poveljstvu za dan izročitve sodišču.

Določba petega odstavka tega člena velja tudi za druge osebe, ki službujejo v vojaških enotah oziroma v vojaških zavodih ali štabih v krajih, kjer ni redne pošte.

Za osebo, ki ji je odvzeta prostost, se šteje dan, ko izroči vlogo upravi zapora ali drugega zavoda, v katerem prestaja kazen ali ukrep odvzema prostosti, za dan izročitve sodišču.

Če je bila vloga, ki je vezana na rok, izročena ali poslana nepristojnemu sodišču pred iztekom roka, pa prispe k pristojnemu sodišču po izteku roka, se šteje, da je bila pravočasno vložena, če je mogoče vložitev pri nepristojnem sodišču pripisati nevednosti vložnika, ki nima pooblaščenca iz tretjega odstavka 86. člena oziroma iz tretjega odstavka 87. člena tega zakona, ali očitni pomoti vložnika.

Določbe prvega do osmega odstavka tega člena veljajo tudi za rok, v katerem se mora po posebnih predpisih vložiti tožba, in pa za rok zastaranja terjatve ali kakšne druge pravice.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Menimo, da je sedanja ureditev neprimerna in verjetno tudi v nasprotju z ustavno pravico do enakosti (14. člen ZPP), pravico do sodnega varstva (23. člen Ustave) in enakega varstva pravic (22. člen Ustave). V zvezi z uporabo te določbe je pri zastaralnih rokih (ne pa prekluzivnih ali procesnih) prišlo do pomembnega razvoja prava že z odločbo Vrhovnega sodišča II Ips 183/2013 z dne 22. 5. 2014. Vrhovno sodišče je namreč pojasnilo, da ustavno-skladna razlaga te določbe pri zastaralnih rokih zahteva sprejem rešitve, po kateri je varovan zastaralni rok tudi pri vložitvi tožbe na nepristojno sodišče, čeprav to ni posledica nevednosti ali očitne pomote. Jedro odločbe se glasi:

Zastaranje je pretrgano tudi z vložitvijo tožbe na (stvarno, krajevno, funkcionalno in po vrsti) nepristojno sodišče (365. - 367. člen OZ), zato je tudi tožba, vložena na nepristojno sodišče pravočasna oziroma vložena pred potekom zastaralnega roka (deveti odstavek v zvezi s prvim odstavkom 112. člena ZPP), čeprav na pristojno sodišče prispe po poteku zastaralnega roka.

Vrhovno sodišče je med drugim v odločbi tudi pojasnilo, da je s takšno razlago zagotovljena enakost pred zakonom: če bi pravočasnost tožbe vezali na trenutek prispetja na pristojno sodišče, bi bila v mnogih primerih pravočasnost tožbe odvisna od tega, kako hitro bi se nepristojno sodišče s sklepom izreklo za nepristojno in odstopilo zadevo pristojnemu sodišču, kar ni stvaren in razumen razlog, ki bi dovoljeval različno obravnavo tožnikov (tako tudi Ustavno sodišče v zadevi Up-492/11).

Razlaga je prepričljiva, enaka rešitev pa bi morala veljati tudi za prekluzivne roke materialnega prava in procesne roke, česar pa sedanje besedilo zakona ne

omogoča. V vseh teh primerih namreč lahko prihaja do nedopustnega razlikovanja med osebami glede na to, kako hitro (napačno) naslovno sodišče prepošlje vlogo pristojnemu sodišču. To ni razumen razlog razlikovanja enakih položajev. Še več, zaradi sprejetja opisane razlage prihaja sedaj do nedopustnega razlikovanja med položaji, kjer je zakonodajalec uzakonil zastaralni materialni rok za vložitev tožbe in položaji, kjer je za vložitev tožbe uzakonil prekluzivni materialni rok. Za prekluzivne roke materialnega prava ta razlaga, ki temelji na ekstenzivni uporabi pravil o pretrganju zastaranja, namreč ne pride v poštev. S tem pa so osebe, katerih pravice so vezane na prekluzivni rok, postavljene v bistveno slabši položaj v primerjavi s tistimi osebami, katerih pravice so vezane na zastaralni rok. Če namreč stranka vloži tožbo, ki je vezana na prekluzivni rok (npr. tožba za izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj v stečaju) na nepristojno sodišče in je ta preposlana na pristojno sodišče po poteku tega roka, taka tožba ne bo pravočasna in ne bo meritorno obravnavana; v istem položaju pri zastaralnem roku pa bo veljajo, da je vložena pred iztekom zastaralnega roka. Za tako razlikovanje, pri katerem je ena skupina oseb varovana tudi, če tožbo vloži na nepristojno sodišče, druga skupina oseb pa v istem položaju ni varovana, ni nobenega razumnega razloga.

Poleg tega ni mogoče spregledati prekomernosti (nesorazmernosti) omejitve pravic oseb, ki za zastopanje najamejo odvetnika, ta pa tožbo vloži na nepristojno sodišče. Vložitev tožbe na nepristojno sodišče (razen v primeru očitne napake, ki se v sodni praksi strogo razlaga) za stranko pomeni izgubo pravice (materialnega ali procesnega prava). Še tako legitimen namen zakonodajalca, ki je najbrž s strožjim odnosom do odvetnikov želel doseči njihovo večjo odgovornost, po moji presoji ne utemeljuje tako strogega posega v pravico stranke, saj ji to pravico odvzema, čeprav to ne bi bilo nujno. Gre za pretirano formalistično omejitev, ki v mnogih primerih (ki še zdaleč niso redki v praksi) strankam izvotli pravico do sodnega varstva. V nekaterih od teh primerov glede vprašanja pristojnosti obstajajo celo različne razlage sodišč, zato vložitev tožbe na sodišče, ki se kasneje izkaže za nepristojno, lahko niti ne pomeni strokovne napake odvetnika, stranka pa kljub temu izgubi svojo pravico (ker vložitev na nepristojno sodišče v takem primeru pač ni »očitna napaka«). Menim, da bi bila zato pravilnejša zakonska ureditev, po kateri bi bili vsi roki (materialni in procesni) varovani tudi v primeru pravočasne vložitve vloge na nepristojno sodišče.

3 Predlog rešitve

Glede na povedano predlagamo spremembo določbe osmega odstavka 112. člena tako, da bi se črtalo besedilo:

»če je mogoče vložitev pri nepristojnem sodišču pripisati nevednosti vložnika, ki nima pooblaščenca iz tretjega odstavka 86. člena oziroma iz tretjega odstavka 87. člena tega zakona, ali očitni pomoti vložnika.«

in bi se odslej osmi odstavek 112. člena glasil:

»Če je bila vloga, ki je vezana na rok, izročena ali poslana nepristojnemu sodišču pred iztekom roka, pa prispe k pristojnemu sodišču po izteku roka, se šteje, da je bila pravočasno vložena.«

VIII.

K 125.a členu

1 Veljavno besedilo člena

Predsednik senata lahko odredi zvočno ali slikovno snemanje naroka. O tem obvesti stranke in druge udeležence na naroku.

Posnetek mora vsebovati naslednje podatke: naslov in sestavo sodišča, kraj, datum in ura naroka, sporni predmet ter imena navzočih strank ali drugih oseb, njihovih zakonitih zastopnikov ali pooblaščenecov. Poleg tega vsebuje posnetek podatke za identifikacijo tistega, čigar izjava se snema, in podatek, v kakšni lastnosti daje to izjavo. Če se snema izjave več oseb, se mora iz posnetka jasno razpoznati, kdo je dal izjavo.

V zapisniku o naroku je treba zapisati, da je bil narok posnet z napravo za zvočno ali slikovno snemanje in kdo je odredil snemanje, da so bile stranke in drugi udeleženci na naroku obveščeni o snemanju, da je bil posnetek na zahtevo stranke reproduciran in kraj hrambe posnetka, če ni priložen zapisniku. Zapisnik o naroku se vodi v elektronski obliki.

Prepis zvočnega posnetka se izdelava v treh dneh po njegovem nastanku. Prepis mora predsednik senata pregledati, potrditi in priključiti zapisniku o naroku. Stranka ima v treh dneh po izdelavi prepisa pravico do vpogleda v prepis in ugovora zoper morebitno nepravilnost prepisa. O ugovoru odloči predsednik senata brez naroka.

Zvočne in slikovne posnetke hrani sodišče, dokler se hrani spis. Obstoj in vsebina zapisnika se samodejno evidentira v informacijskem sistemu.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Omejitev pravice do vpogleda v prepis na samo 3 dni po izdelavi prepisa ni razumna. Stranka mora imeti pravico do vpogleda v prepis celoten čas postopka.

3-dnevni rok za ugovor zoper prepis je pogosto prekratek, zlasti kadar gre za obsežnejše prepise (tudi več kot 50 ali 100 strani) in kadar je prepis stranki oz. njenemu pooblaščenцу vročen na dan, ki mu sledita dva ali več dela prostih dni. Predlagamo podaljšanje roka na 5 dni, ki ga lahko sodišče po potrebi tudi dodatno podaljša. Podaljšanje roka ne bi imelo nobenega omembe vrednega negativnega vpliva na trajanje celotnega postopka.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se četrti odstavek 125.a člena spremeni tako, da se po novem glasi:

»Stranka ima pravico do vpogleda v prepis in ugovora zoper morebitno nepravilnost prepisa. Ugovor mora stranka vložiti v 5 dneh od dneva prejema prepisa, sodišče pa lahko glede na obsežnost prepisa in druge okoliščine določi tudi daljši rok za ugovor. O ugovoru odloči predsednik senata brez naroka.«

IX.

K 139. členu

1 Veljavno besedilo člena

Vroča se podnevi od 6. do 22. ure, po elektronski poti pa 24 ur na dan.

Vroča se v stanovanju ali na delovnem mestu tistega, ki naj se mu vroči pisanje, na sodišču, če je naslovník tam, ali pa v skladu s četrnim in sedmim odstavkom 132. člena tega zakona po elektronski poti na ustrezen elektronski naslov.

Subjektu vpisa v sodni register, samostojnemu podjetniku posamezniku ali pravni osebi, ki se vpisuje v register, se vroča na naslovu, ki je vpisan v register.

Če vročitev po prvem ali po drugem odstavku ni mogoča, sodišče odloči, da se vročitev opravi v drugem času ali na drugem kraju.

Odločbe o vročitvi iz prejšnjega odstavka ni treba obrazložiti. Zoper to odločbo ni pritožbe.

Na kršitev pravil o vročanju se ni mogoče sklicevati, če naslovník kljub kršitvi prejme pisanje. V tem primeru se šteje, da je bila vročitev opravljena v trenutku, ko je naslovník pisanje dejansko prejel.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

V pravnem postopku bi bilo treba zagotoviti primernejši čas vročanja (z izjemo vročanja po elektronski poti), kot ga npr. ureja Zakon o upravnem postopku, ki določa čas vročanja ob delavnikih. Vročanje ob koncih tedna zaradi pričetka teka rokov za odgovor povzroči dejansko skrajšanje danega roka za odgovor, kar posega v pravico stranke do izjave v postopku.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se prvi odstavek 139. člena spremeni tako, da se glasi:

*»Vroča se **ob delavnikih** od 6. do 22. ure, po elektronski poti pa 24 ur na dan.«*

X.

K 143. členu

1 Veljavno besedilo člena

Če se ugotovi, da je tisti, ki naj se mu vroči pisanje, začasno odsoten in da mu osebe, navedene v prvem, drugem in tretjem odstavku 140. člena tega zakona, pisanja ne morejo pravočasno izročiti oziroma da se ne bo mogel pravočasno seznaniti s pisanjem, ki se vroča v skladu s 141. in 142. členom tega zakona, se pisanje vrne sodišču z navedbo, kje je naslovník in kdaj se vrne.

Če se ugotovi, da tisti, ki naj se mu vroči pisanje, dejansko ne prebiva na naslovu, na katerem naj bi se opravila vročitev, oziroma je naslovník neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece, se pisanje vrne sodišču z navedbo, da naslovník dejansko ne živi na naslovu, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, oziroma da je neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece.

Sodišče pridobi podatke o tem, ali je naslov, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, enak naslovu za vročanje, ki je prijavljen v skladu z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča (v nadaljnjem besedilu: naslov za vročanje).

Če je naslov za vročanje enak, se vročitev opravi tako, da se na naslovu za vročanje pusti obvestilo o vročitvi, ki vključuje pouk o posledicah vročitve, in o tem, da je pisanje možno dvigniti na sodišču. Vročitev se šteje za opravljeno 15. dan po tem, ko je bilo obvestilo puščeno na naslovu za vročanje. (razveljavljen)

Če je naslov za vročanje drugačen, se ponovna vročitev pisanja opravi na naslovu za vročanje v skladu s 140., 141. in 142. členom tega zakona, pri čemer pisanje vsebuje pouk o posledicah vročitve na ta naslov. Če vročitev ni možna iz razlogov iz drugega odstavka tega člena, se na tem naslovu pusti obvestilo o vročitvi iz prejšnjega odstavka, pisanje pa se vrne sodišču. V tem primeru se vročitev šteje za opravljeno 15. dan po tem, ko je bilo obvestilo puščeno na naslovu za vročanje. (razveljavljen)

Vročitev na način iz četrtega in petega odstavka tega člena ni veljavna, če je nasprotna stranka v postopku vedela za dejanski naslov naslovnika ali naslov, na katerega bi po dogovoru med njo in naslovnikom bilo treba opraviti vročitev, ali če je vedela za razlog naslovnikove odsotnosti, pa tega ni sporočila sodišču. (razveljavljen)

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Pošta Slovenije d. o. o. ne upošteva ustrezno obvestil o začasni odsotnosti oziroma zaprtju pisarn, prejetih s strani odvetniških družb po prvem odstavku 143. člena ZPP (t. i. razpoložbe), saj sprejema stališče, da za pravne osebe prvi odstavek 143. člena ZPP ne velja. Meni, da bi drugačna razlaga, tj. da prvi odstavek 143. člena ZPP velja tudi za pravne osebe, privedla do tega, da bi tudi druge pravne osebe pričele pošto obveščati o začasni odsotnosti. Obvestila o začasni odsotnosti tako upošteva zgolj pri odvetnikih posameznikih in še to le v primeru, da tovrstna obvestila prejme pisno in pred nastopom začasne odsotnosti, pri čemer zahteva, da v obvestilu odvetnik posameznik jasno navede, kje se bo nahajal v času začasne odsotnosti in kdaj se vrne. Navaja, da drugače, kot da odvetnik navede, kje se bo nahajal v času odsotnosti in kdaj se vrne, ne more izpolniti svoje zakonske obveznosti. Meni, da pravna podlaga za navedeno postopanje izhaja iz prvega odstavka 143. člena ZPP, skladno s katerim mora Pošta Slovenije d. o. o. vrniti pisanje sodišču z navedbo, kje je naslovnik in kdaj se vrne.

Odvetniška zbornica Slovenije, ki kot stanovska organizacija zastopa interese odvetnikov, se s stališči Pošte Slovenije d. o. o. nikakor ne strinja. Izpostavlja, da Pošta Slovenije d. o. o. kljub jasnim pomislekom (kot izhajajo iz sklepa Vrhovnega sodišča RS opr. št. II Ips 13/2010, odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-279/08-14 in 96. člena ZUP) ter kljub dolgoletni vzpostavljeni praksi na področju vročanja skladno z mnenjem Ministrstva za pravosodje št. 007-345/2008 z dne 23. 12. 2008, zavzema stališče, da prvi odstavek 143. člena ZPP velja le za fizične osebe. Na

tem mestu gre izpostaviti dejstvo, da je veliko odvetniških družb enoosebnih, pri čemer odvetnik kot edini družbenik oziroma odvetnik te družbe nima zaposlenih drugih odvetnikov, v številnih primerih niti administrativnega osebja. Zato tovrstnih enoosebnih odvetniških družb, zlasti z vidika organizacije odvetniške pisarne v času začasne odsotnosti, tudi ni moč enačiti z večjimi odvetniškimi družbami (ki so v manjšini), z velikim številom zaposlenih, tako odvetnikov kot administrativnega osebja. Tudi stališče pošte, da so druge pravne osebe lahko povsem izenačene z odvetniškimi družbami, je napačno. Odvetništvo je del pravosodja in kot takšno v nenehni interakciji s sodišči, kar za pravne osebe, ki niso odvetniške družbe, ne velja. Zato je potrebno nedvomno ločevati med samimi pravnimi osebami tudi na področju vročanja. Stališče pošte, da v prvem odstavku 143. člena ZPP obstoji pravna podlaga, da s strani odvetnikov posameznikov pošta predhodno zahteva obvestilo o tem, kje se nahajajo in kdaj se vrnejo, pa pomeni arbitrarno širitev pristojnosti pošte, saj navedeno določilo takega postopanja ne nalaga in ne daje podlage zanj.

3 Predlog rešitve

Ministrstvo za pravosodje, Direktorat za zakonodajo s področja pravosodja, je Odvetniško zbornico Slovenije skupaj z drugimi deležniki povabilo na sestanek v zvezi z obravnavano problematiko, ki bo dne 5. 2. 2016, na katerem se bodo skušale najti ustrezne rešitve glede t.i. razpoložbe, zato na tem mestu ne podajamo konkretnega predloga za spremembo ZPP.

XI.

K 150. členu

1 Veljavno besedilo člena

Stranke imajo pravico pregledovati in prepisovati spise pravde, v kateri so udeležene. Spis v elektronski obliki imajo stranke pravico pregledovati in prepisovati tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu, v katerem stranka svojo istovetnost dokaže s svojim kvalificiranim potrdilom za elektronski podpis.

Drugim osebam, ki imajo opravičeno korist, se lahko dovoli ta pregled in prepis posameznih spisov. Dokler postopek teče, dovoli to predsednik senata, potem ko je končan, pa predsednik oziroma predstojnik sodišča oziroma delavec na sodišču, ki ga ta določi.

Stranke imajo pravico v informacijskem sistemu spremljati potek postopka.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Po vzoru stečajnega postopka naj imajo pooblaščenca na podlagi dokazila o istovetnosti s kvalificiranim potrdilom za elektronski podpis ob vpisu vseh potrebnih podatkov zadeve, v kateri nastopajo, dostop do elektronskega vpisnika.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se prvi odstavek 150. člena spremeni tako, da se glasi:

»Stranke imajo pravico pregledovati in prepisovati spise pravde, v kateri so udeležene. Spis v elektronski obliki imajo stranke **in njihovi pooblaščenca** pravico pregledovati in prepisovati tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu, v katerem stranka **oziroma pooblaščenec** svojo istovetnost dokaže s svojim kvalificiranim potrdilom za elektronski podpis.«

Predlagamo, da se tretji odstavek 150. člena spremeni tako, da se glasi:

»Stranke **in njihovi pooblaščenca** imajo pravico v informacijskem sistemu spremljati potek postopka.«

XII.

K 155. členu

1 Veljavno besedilo člena

Pri odločanju o tem, kateri stroški naj se povrnejo stranki, upošteva sodišče samo tiste stroške, ki so bili potrebni za pravdo. O tem, kateri stroški so bili potrebni in koliko znašajo, odloči sodišče po skrbni presoji vseh okoliščin.

Če je predpisana tarifa za nagrade odvetnikov ali za druge stroške, se taki stroški odmerijo po tarifi.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Trenutna ureditev v ZPP je neustrezna, saj ne daje jasne podlage za priznanje potrebnosti stroškov za nekatera procesna dejanja, ki so temelj uresničevanja pravice stranke do izjave v postopku (člen 22 Ustave RS, člen 6 EKČP). Gre zlasti za odgovor na pritožbo in odgovor na izredno pravno sredstvo, ki ju v praksi sodišča neredko ocenijo kot nepotrebna za odločitev pritoženega ali revizijskega sodišča. S tem sodišča stranke (zlasti tiste, ki so stroškovno bolj občutljive)

dejansko odvrčajo od vlaganja odgovorov na pravna sredstva, kar je izrazito sporno z vidika uresničevanja ustavnih in konvencijskih pravic. Ob tem ne gre spregledati, da je prav nasprotna stranka (in ne morda sodišče) tista, ki z vložitvijo pravnega sredstva vzpostavi položaj, v katerem mora nasprotna stranka braniti svoj pravni položaj in izpodbijano odločbo. Predlagamo dopolnitev člena z izrecno določbo, po kateri se stroški odgovora na pravno sredstvo vedno štejejo za potrebne.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se dopolni prvi odstavek 155. člena tako, da se po novem glasi:

*»Pri odločanju o tem, kateri stroški naj se povrnejo stranki, upošteva sodišče samo tiste stroške, ki so bili potrebni za pravdo. O tem, kateri stroški so bili potrebni in koliko znašajo, odloči sodišče po skrbni presoji vseh okoliščin. **Stroški odgovora na pravno sredstvo se vedno štejejo za potrebne.**«*

XIII.

K 185. členu

1 Veljavno besedilo člena

Ko je tožba vročena toženi stranki, je za spremembo potrebna njena privolitev; vendar pa lahko sodišče dovoli spremembo, čeprav se tožena stranka temu upira, če misli, da bi bilo to smotrno za dokončno ureditev razmerja med strankama. Šteje se, da sprememba tožbe ni smotrna za dokončno ureditev razmerja med strankama, če bi zaradi tega prišlo do spremembe stvarne pristojnosti sodišča.

Šteje se, da je tožena stranka privolila v spremembo tožbe, če se spusti v obravnavanje o glavni stvari po spremenjeni tožbi, ne da bi pred tem nasprotovala spremembi.

Če pravdno sodišče za spremenjeno tožbo ni stvarno pristojno, pošlje zadevo, potem ko je toženec privolil v spremembo pristojnemu sodišču.

Na način, kakor je to določeno v tretjem odstavku tega člena, ravna sodišče tudi, če mora o spremenjeni tožbi soditi isto sodišče v drugi sestavi (20. člen).

Kadar sodišče dovoli spremembo tožbe, mora pustiti toženi stranki čas, ki ji je potreben, da se lahko pripravi za obravnavanje o spremenjeni tožbi, če za to ni

imela dovolj časa. Enako ravna sodišče, če tožena stranka, ki ne nasprotuje spremembi, zahteva, naj se ji pusti potreben čas za pripravo.

Če tožeča stranka spremeni tožbo na naroku, na katerem tožena stranka ni navzoča, preloži sodišče narok in pošlje toženi stranki prepis zapisnika o tem naroku.

Zoper sklep, s katerim se ugotovi spremembi tožbe, ni posebne pritožbe.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Prvi odstavek 185. člena ni ustrezen iz razloga, ker se v praksi večkrat zgodi, da je sprememba stvarne pristojnosti sodišča zelo smotrna za dokončno ureditev (tudi več) razmerij med strankama.

3 Predlog rešitve

Črta se drugi del besedila prvega odstavka 185. člena, ki se glasi:

»Šteje se, da sprememba tožbe ni smotrna za dokončno ureditev razmerja med strankama, če bi zaradi tega prišlo do spremembe stvarne pristojnosti sodišča.«

tako da se prvi odstavek 185. člena odslej glasi:

»Ko je tožba vročena toženi stranki, je za spremembo potrebna njena privolitev; vendar pa lahko sodišče dovoli spremembo, čeprav se tožena stranka temu upira, če misli, da bi bilo to smotrno za dokončno ureditev razmerja med strankama.«

XIV.

K 217. členu

1 Veljavno besedilo člena

Dokazi na glavni obravnavi se izvajajo pred senatom, vendar pa lahko senat iz tehničnih razlogov sklene, da se posamezni dokazi izvedejo pred predsednikom senata ali sodnikom zaprosenega sodišča (zaprosenim sodnikom). V tem primeru se zapisniki o izvedbi dokazov preberejo na glavni obravnavi.

Če senat sklene, naj se kakšen dokaz izvede pred zaprošenim sodnikom, se v zaprosilu za izvedbo dokaza opiše stanje stvari po poteku glavne obravnave in se posebej navede, na katere okoliščine je treba posebno paziti pri izvedbi dokaza.

O naroku za izvedbo dokazov pred predsednikom senata ali zaprošenim sodnikom se obvestita tudi stranki, razen če sta se temu odpovedali.

Predsednik senata ali zaprošeni sodnik ima pri izvedbi dokazov vse pravice, ki jih ima senat oziroma predsednik senata, kadar se izvajajo dokazi na glavni obravnavi.

Zoper sklep senata, s katerim se prepusti izvedba dokaza predsedniku senata ali zaprošenemu sodniku, ni posebne pritožbe.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Tretji odstavek 217. člena ni ustrezen, saj dopušča razlago, da se je obvestilu o naroku za izvedbo dokazov mogoče odpovedati tudi konkludentno (npr. tako, da stranka na poziv sodišča ne postavi vnaprej pisnih vprašanj za pričo, katere zaslišanje je predlagala nasprotna stranka). Ker je obvestitev o naroku za izvedbo dokazov ključni element zagotavljanja pravice do izjave in poštenega sojenja (člen 22 Ustave RS, člen 6 EKČP), bi morala biti odpoved pravici do obvestitve jasna, nedvoumna in izrecna. Zato predlagamo, da je samo izrecna odpoved tej pravici lahko razlog za opustitev obvestitve strank.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se spremeni tretji odstavek 217. člena tako, da se po novem glasi:

*»O naroku za izvedbo dokazov pred predsednikom senata ali zaprošenim sodnikom se obvestita tudi stranki, razen če sta se temu **izrecno** odpovedali.«*

XV.

K členom 212 (splošne določbe o trditveni podlagi), 226 – 228 (predložitev listin) in o varstvu poslovne skrivnosti

1 Veljavno besedilo členov

212. člen

Vsaka stranka mora navesti dejstva in predlagati dokaze, na katere opira svoj zahtevek, ali s katerimi izpodbija navedbe in dokaze nasprotnika.

226. člen

Stranka mora sama predložiti listino, na katero se sklicuje v dokaz svojih navedb.

Listini, sestavljeni v tujem jeziku, mora biti priložen tudi overjen prevod.

Če je listina pri državnem organu ali pri osebi, ki ji je poverjeno izvrševanje javnega pooblastila, pa sama stranka ne more doseči, da se listina izroči ali pokaže, si jo sodišče preskrbi po uradni dolžnosti.

Če stranka sodišču kot dokaz predloži obsežno listinsko dokumentacijo, ji lahko sodišče naloži, da v določenem roku poda pisni povzetek najbolj bistvenih navedb in podatkov v priloženih listinah, vključno z navedbo strani, na katerih se te navedbe oziroma podatki v predloženi dokumentaciji nahajajo. Tako lahko sodišče

ravna zlasti v primeru, če je predložena dokumentacija zaradi obsega ali vsebine nepregledna ali je glede na naravo dokumentacije utemeljeno pričakovanje, da so le navedbe in podatki v njenih posameznih delih pomembni za ugotovitev zatrjevanih dejstev.

Če stranka ne ravna v skladu z navodilom sodišča iz prejšnjega odstavka, se šteje, da je dokaz umaknjen.

227. člen

Če se ena stranka sklicuje na listino in trdi, da je ta pri drugi stranki, zahteva sodišče od te stranke, naj listino predloži, in ji določi za to rok.

Stranka ne sme odreči predložitve listine, če se je v pravdi sama sklicevala nanjo v dokaz svojih navedb ali če gre za listino, ki jo mora po zakonu izročiti ali pokazati, ali če velja listina po vsebini za skupno za obe stranki.

Glede pravice stranke, da odreče predložitve drugih listin, veljajo smiselno določbe 231. do 234. člena tega zakona.

Če stranka, od katere je sodišče zahtevalo, naj predloži listino, zanika, da bi bila listina pri njej, lahko sodišče izvede dokaze za ugotovitev tega dejstva.

Če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listino pri njej, se šteje dejstvo, ki ga je nasprotna stranka želela s to listino dokazati, za dokazano.

Zoper odločbo sodišča iz prvega odstavka tega člena ni posebne pritožbe.

228. člen

Drugi osebi sme sodišče naložiti, naj predloži listino, le tedaj, če jo mora ta po zakonu pokazati ali predložiti ali če gre za listino, ki je po svoji vsebini skupna zanj in za stranko, ki se sklicuje na listino.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Omenjeni členi ZPP niso ustrezni za dokazovanje v odškodninskih zahtevkih zaradi kršitve konkurenčnega prava, kjer med strankami tipično obstaja asimetrija informacij in razpoložljivih dokazov, npr. pri zahtevkih zaradi zlorabe prevladujočega položaja se dokazi za zlorabo in za višino škode običajno nahajajo pri toženi stranki – podjetju s prevladujočim položajem (npr. podatki o stroških in cenah) in/ali strankah podjetja s prevladujočim položajem (npr. v prodajnih pogodbah med njimi in podjetjem s prevladujočim položajem), prav tako npr. tožena stranka, stranka omejevalnega sporazuma, ne razpolaga z dokazi o morebitnem prenosu povečanih stroškov zaradi omejevalnega sporazuma s strani tožeče stranke na nadaljnje kupce). Stranka tako pogosto ne razpolaga z vsemi dejstvi in dokazi, na katere opira svoj zahtevek, kot to zahteva veljavni člen 212 ZPP.

Zaradi pravila o substanciranosti dokaznih predlogov in prepovedi t. i. informativnih dokazov, prvič, je stranka v praksi redko lahko uspešna s svojim dokaznim predlogom, ki zadevajo listine pri nasprotni stranki, čeprav so ravno listine ključno dokazno sredstvo pri tovrstnih odškodninskih zahtevkih. Drugič, če se dokaz izvede, je pri teh odškodninskih zahtevkih pogosto, da se listine, ki se nahajajo pri nasprotni stranki, ne kvalificirajo kot listine, glede katerih stranka ne sme odreči predložitve (člen 227(2) ZPP). Tretjič, če je dokazni predlog sprejet, se stranka v praksi tudi ne more učinkovito poslužiti domneve o priznanju dejstev, ki jih želi stranka dokazovati z listinami pri nasprotni stranki, če nasprotna stranka odreče predložitev listin (člen 227(5) ZPP). Če dejstva niso dovolj določno navedena (ki pa jih stranka brez listin pri nasprotni stranki ne more izvedeti), domneva o priznanju po členu 227(5) ZPP stranki ne koristi.

Še večje praktične težave glede navedb dejstev in predložitve dokazov obstajajo glede listin, ki se nahajajo pri tretji osebi (člen 228 ZPP). Po členu 228(1) ZPP stranka v praksi ne more pridobiti listin od strank nasprotne stranke, saj npr.

pogodbe podjetja s prevladujočim položajem z njegovimi strankami tipično niso pogodbe, predložitev katerih lahko sodišče naloži tretjim osebam. Če stranka torej ne pridobi listin od nasprotne stranke po členu 227 ZPP, jih torej še težje pridobi od tretjih oseb po členu 228 ZPP.

Veljavni ZPP tudi ne ureja varstva zaupnosti razkritih listin, zaradi česar lahko pride do situacije, da se stranka raje ne odloči za uveljavljanje odškodninskega zahtevka, če jo to nesorazmerno izpostavi tveganju, da jo npr. njen konkurent – podjetje s prevladujočim položajem lahko še bolj izrine s trga, po tem, ko se seznanj s konkurentovimi tržno občutljivimi informacijami. Takšne situacije niso v skladu z načelom učinkovitosti uveljavljanja odškodnine zaradi kršitev konkurenčnega prava, ki velja v pravu EU, kot tudi splošnim načelom popolne odškodnine v civilnem pravu. Odsotnost ureditve varstva zaupnosti tržno občutljivih informacij lahko tudi omogoča prepovedano izmenjavo tržno občutljivih informacij med konkurenti in stranke dejansko sili h kršitvam konkurenčnopравnih pravil glede izmenjave tržno občutljivih informacij.

3 Predlog rešitve

*Zgoraj opisane praktične težave izpostavlja, med drugim, tudi Direktiva 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije (»**Direktiva 2014/104/EU**«), ki jo je Slovenija zavezana prenesti v svoj pravni red do 27. 12. 2016. Ker so opisane težave glede trditvene in dokazne podlage ter varstva zaupnosti skupne tudi npr. postopkom zaradi kršitve pravic intelektualne lastnine, je smiselno procesne rešitve izpostavljenih problematičnih točk urediti enotno v ZPP.*

Možna rešitev glede trditvene podlage je, določitev dolžnosti stranke, da sicer vseskozi dejstva, na katerih utemeljuje svoj zahtevek, navaja čim natančneje in popolno, vendar pa ji je dopuščeno, da obrazloži, zakaj nekaterih dejstev ne more navesti določneje. Hkrati bi moralo biti stranki omogočeno, da svojo trditveno podlago dopolni po tem, ko se seznanj z dokazi, ki niso v njeni sferi.

Enako naj velja pri pravilu glede substanciranosti dokaznih predlogov, kjer izvedba dokaza ne sme biti zavrtnjena, če je stranka dokazni predlog substancirala v največji meri glede na razpoložljiva dejstva in dokaze ter utemeljila, zakaj dokazni predlog ne more predlagati bolj substanciranega dokaznega predloga.

Sodišče naj ima širše procesne možnosti odrediti predložitev (razkritje) dokazov nasprotni stranki ali tretji osebi, pri čemer razkritje dokazov omeji le na tisto, kar je sorazmerno, upoštevajoč legitimne interese strank in tretjih oseb (zlasti npr.

koliko je zahtevk ali ugovor podprt z razpoložljivimi dejstvi in dokazi, ki utemeljujejo zahtevo po razkritju dokazov; obseg in stroške razkritja, zlasti za tretje osebe, vključno s preprečitvijo vsesplošnega iskanja informacij, ki po vsej verjetnosti niso pomembne za stranke postopka; ali dokazi, katerih razkritje se zahteva, vsebuje zaupne informacije, zlasti v zvezi s tretjimi osebami, in ali obstajajo ureditve o varovanju takšnih zaupnih informacij).

Glede varstva zaupnih informacij je lahko možna rešitev, da ZPP sodišču omogoča tudi zagotovitev zaupnih informacij v dokazih, npr. prek t. i. clean team sporazuma o zaupnosti, v skladu s katerim do tržno občutljivih informacij dostopajo le določene osebe pri strankah, ki hkrati niso udeležene v prodaji ali marketingu pri stranki (in ki bi tržno občutljive informacije lahko uporabile na trgu v škodo stranke oziroma osebe, ki jih je razkrila) in ki se zavezujejo, da teh informacij ne posredujejo udeleženi v prodaji ali marketingu, ali pa zunanji svetovalci strank pod enako zavezo. Možne rešitve so tudi prilagoditve občutljivih delov dokumentov, zaslišanja za zaprtimi vrati, ki omejujejo krog oseb, upravičenih prisostvovati razkritju dokazov, in navodila izvedencem za pripravo povzetkov informacij v zgoščeni ali sicer nezaupni obliki. Sodišče bi bilo v vsakem primeru dolžno iskati sorazmerje med pravico strank do izjave in pravico do učinkovitega uveljavljanja odškodnine.

XVI.

K 236.a členu

1 Veljavno besedilo člena

Stranka lahko na poziv ali s soglasjem sodišča predloži sodišču pisne in podpisane izjave predlaganih prič o dejstvih, o katerih bi priča lahko izpovedala na naroku.

Če sodišče stranko pozove, naj predloži pisno izjavo priče, katere zaslišanje je predlagala, pa stranka tega ne stori, sodišče dokaz z zaslišanjem te priče izvede le, če stranka izkaže za verjetno, da je pisno izjavo priče poskušala pridobiti, vendar pri tem ni bila uspešna.

Stranke se lahko v postopku dogovorijo, da si bodo izmenjale pisne izjave prič.

Sodišče lahko tudi neposredno pozove osebe, ki so predlagane za priče, da podajo pisne izjave oziroma da odgovorijo na določena vprašanja, zlasti v primeru, če glede na vsebino vprašanj ali osebo predlagane priče oceni, da bo tak način

zadosten. Ob tem pozivu jih mora opozoriti, da bodo lahko pozvane k pričanju na sodišču tudi, če bodo podale pisne izjave.

Pisni izjavi iz prvega in četrtega odstavka tega člena je treba priložiti kopijo osebnega dokumenta in navesti kontaktne podatke predlagane priče.

Sodišče lahko odloči, da se namesto zaslišanja priče le prebere njena pisna izjava, ki je pridobljena v skladu s prejšnjimi odstavki. Zaslišanje priče sodišče mora izvesti, če tako zahteva katera od strank.

Če sodišče na podlagi pridobljene pisne izjave predlagane priče ugotovi, da predlagana priča o odločilnih dejstvih ne more izpovedati, predlog za zaslišanje priče zavrne.

Če je stranka zahtevala zaslišanje priče, sodišče tej stranki naloži plačilo vseh stroškov, ki so nastali z izvedbo tega dokaza, če oceni, da ustno zaslišanje priče k ugotovitvi odločilnih dejstev ni pripomoglo.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Stranke ali njihovi pooblaščenci neredko v spis vložijo pisne izjave prič kljub temu, da jih k temu sodišče ni pozvalo oziroma soglašalo s tem. Pravni status takšnih pisnih izjav je po trenutni ureditvi negotov, nasprotna stranka pa posledično pogosto ne ve, ali ima sodišče namen pisno izjavo upoštevati kot dokaz ali ne. Zato predlagamo dopolnitev ureditve tako, da se mora sodišče o soglasju za predložitev pisne izjave izreči brez nepotrebnega odlašanja. Hkrati predlagamo, da se izrecno določi, da se pisna izjava, ki ni predložena na podlagi poziva sodišča ali njegovega naknadnega soglasja, ne upošteva in sodišče nanjo ne sme opreti svoje odločbe.

Trenutna ureditev je neustrezna tudi zato, ker ZPP ne določa posledic, ko sodišče po prejeti pisni izjavi ne izvede zaslišanja priče, ki ga je zahtevala ena od strank. Ker je neposredno ustno zaslišanje priče, ki je podala pisno izjavo, bistvenega pomena za preveritev resničnosti izjav, vsebovanih v pisni izjavi, in verodostojnosti priče, bi neizvedba neposrednega zaslišanja morala imeti za posledico to, da sodišče vsebine pisne izjave v svoji odločbi ne sme uporabiti v škodo stranke, ki je zaslišanje predlagala. Stranka, ki je predlagala pričo oziroma je predložila njeno pisno izjavo, pa mora nositi breme dejstva, da priča na zaslišanje ni prišla.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se prvi odstavek 236a. člena dopolni tako, da se po novem glasi:

*»Stranka lahko na poziv ali soglasjem sodišča predloži sodišču pisne in podpisane izjave predlaganih prič o dejstvih, o katerih bi priča lahko izpovedala na naroku. **O soglasju za predložitev pisne izjave se mora sodišče izreči brez nepotrebnega odlašanja. Pisna izjava, ki ni predložena skladno s prvim stavkom tega odstavka, se ne upošteva in sodišče nanjo odločbe ne sme opreti.**«*

Predlagamo, da se šesti odstavek 236a. člena dopolni tako, da se glasi:

*»Sodišče lahko odloči, da se namesto zaslišanja priče le prebere njena pisna izjava, ki je pridobljena v skladu s prejšnjimi odstavki. Zaslišanje priče sodišče mora izvesti, če tako zahteva katera od strank. **Če sodišče zaslišanja na zahtevo stranke ne more izvesti, vsebine pisne izjave ne sme uporabiti v škodo stranke, ki je zaslišanje predlagala.**«*

XVII.

K 269. členu

1 Veljavno besedilo člena

Po prejemu tožbe se opravijo priprave za glavno obravnavo.

Te priprave obsegajo predhoden preizkus tožbe, vročitev tožbe tožencu zaradi odgovora in razpis glavne obravnave.

Priprave za glavno obravnavo vodi predsednik senata.

Med pripravami za glavno obravnavo lahko stranke pošiljajo vloge, v katerih navedejo dejstva, ki jih imajo namen zatrjevati na glavni obravnavi, in dokaze, ki jih nameravajo predlagati.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Za časovno in stroškovno učinkovito vodenje pravde bi bilo smiselno spodbujati sodnike k temu, da bi vnaprej pripravili časovni načrta poteka postopka, ki bi lahko vseboval predvidene datume posameznih procesnih dejanj, število pripravljalnih vlog, ki jih bo dopustilo sodišče, predvidene datume narokov za zaslišanje prič ipd. Že veljavni ZPP tega sicer ne preprečuje, vendar pa tudi ne vsebuje nobene določbe, ki bi to možnost neposredno nakazovala. Zato predlagamo, da se med dejanja, ki se uvrščajo v priprave za glavno obravnavo, uvrsti tudi priprava časovnega načrta poteka postopka.

3 Predlog rešitve

Predlagamo dopolnitev drugega odstavka 269. člena tako, da se po novem glasi:

*»Te priprave obsegajo predhoden preizkus tožbe, vročitev tožbe tožencu zaradi odgovora, **priprava časovnega načrta poteka postopka in razpis glavne obravnave.**«*

XVIII.

K 280. členu

1 Veljavno besedilo člena

Narok za glavno obravnavo razpiše predsednik senata.

Narok za glavno obravnavo je treba določiti tako, da ostane strankam zadosti časa za pripravo, vendar najmanj petnajst dni od prejema vabila.

Predsednik senata povabi na narok stranke ter priče in izvedence, za katere je odločil, da jih bo povabil na glavno obravnavo.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Iz praktičnih problemov izhaja potreba po posebej razpisanem pripravljalnem naroku, umeščenem med poravnalni narok in narok za glavno obravnavo, ki bo dal večjo težo materialno procesnemu vodstvu. Na tem naroku se bo v smislu odprtega razpravljanja, kot je predvideno tudi za poravnalni narok, razjasnilo stanje zadeve s tem, da sodišče pregleda vse navedbe in dokaze, sprejme ustrezne odločitve o spornih oziroma nespornih zadevah, in odloči, kakšni dokazi bodo potrebni. Na tej podlagi se strankam omogoči, da v doglednem času navajajo nove predloge in dokaze. Velikokrat se v sedanji ureditvi namreč zgodi, da se zaradi nezadostne razjasnitve oziroma pomanjkljivega materialno procesnega vodstva tako na poravnalnem naroku kot na pripravljalnem naroku in prvem naroku za glavno obravnavo, ki sta razpisana na isti dan, šele kasneje v postopku odprejo določena vprašanja, v zvezi s katerimi bi stranka lahko navajala dejstva, predložila dokaze ali se izjavila o dokazih in navedbah nasprotne stranke, pa je glede njih že prekludirana. Na predlaganem posebnem pripravljalnem naroku bi bila ta vprašanja v okviru odprtega razpravljanja lažje rešljiva. Posledično bi se na ta način pospešil celotni postopek, saj bi se namesto izmenjave velikega števila

pripravljalnih vlog stranke že na pripravljalnem naroku usmerilo v čim učinkovitejšo in ekonomično smer za rešitev zadeve.

3 Predlog rešitve

280. člen se dopolni tako, da se mu doda novi prvi odstavek, ki se glasi:

»Predsednik senata najprej razpiše pripravljalni narok v zadevi, na katerem sodišče s strankami odprto razpravlja o dejanskih in pravnih vidikih spora, da se razjasni stanje zadeve, pomembno za učinkovitost postopka.«

Sedanji prvi odstavek 280. člena postane drugi odstavek 280. člena in se spremeni tako, da se glasi:

»Po opravljenem pripravljalnem naroku predsednik senata razpiše narok za glavno obravnavo.«

Sedanji drugi in tretji odstavek 280. člena postaneta tretji in četrti odstavek 280. člena.

XIX.

K 286.a členu

1 Veljavno besedilo člena

Sodišče lahko strankam pred ali med glavno obravnavo s pisnim pozivom ali ustno na naroku naloži, da v roku, ki ga določi, odgovorijo na posamezna vprašanja glede okoliščin, ki so pomembne za odločitev, da dopolnijo ali dodatno obrazložijo svoje predhodne navedbe, predlagajo dodatne dokaze, predložijo listine, na katere so se sklicevale, se izjavijo o izvedenskem mnenju ali drugih izvedenih dokazih, podajo pisne izjave prič, se izjavijo o navedbah nasprotne stranke, podajo svoja pravna naziranja ali predložijo sodne odločbe glede sodne prakse, na katere se sklicujejo.

Po prejemu odgovora na tožbo, pripravljalne vloge ali izvedbi naroka lahko sodišče strankam določi rok, v katerem lahko predložijo naslednjo pripravljalno vlogo.

Sodišče določi rok iz prejšnjih odstavkov glede na zahtevnost dejanja, ki ga je treba opraviti, tako da stranki ostane dovolj časa, da se v postopku izjavi. Ta rok ne sme biti krajši od osmih dni.

Določba prvega odstavka tega člena ne posega v pravico stranke, da tudi brez poziva sodišča predloži pripravljalne vloge. Te mora sodišču poslati dovolj zgodaj, da jih je mogoče vročiti nasprotni stranki pravočasno pred narokom, tako da zaradi zagotovitve pravice nasprotne stranke do izjavljanja ne bo potrebna preložitev naroka.

Vloge in listine, posredovane na poziv sodišča po prvem ali drugem odstavku tega člena, ki se predložijo po poteku roka, ki ga je določilo sodišče, in vloge, ki so predložene v nasprotju s prejšnjim odstavkom, se upoštevajo le, če jih stranka predhodno brez svoje krivde ni mogla predložiti, ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora. Enako velja za strankine navedbe na naroku.

Sodišče stranko v pozivu za predložitev vlog in listin opozori na posledice zamude.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Predlagamo, da se minimalni rok za opravo dejanj po tretjem odstavku 286.a člena spremeni na 15 dni in s tem stranki podeli primernejši čas za dodatno navajanje.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se tretji odstavek 286.a člena spremeni tako, da se glasi:

*»Sodišče določi rok iz prejšnjih odstavkov glede na zahtevnost dejanja, ki ga je treba opraviti, tako da stranki ostane dovolj časa, da se v postopku izjavi. Ta rok ne sme biti krajši od **petnajst dni**.«*

XX.

K 286.b členu

1 Veljavno besedilo člena

Stranka mora kršitev določb pravnega postopka pred sodiščem prve stopnje uveljavljati takoj, ko je to mogoče. Kršitve, na katere se sklicuje pozneje, vključno v pravnih sredstvih, se upoštevajo le, če stranka teh kršitev brez svoje krivde predhodno ni mogla navesti.

Določba prejšnjega odstavka se ne uporablja glede kršitev določb pravnega postopka, na katere pritožbeno sodišče pazi po uradni dolžnosti (drugi odstavek 350. člena).

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Sedanja rešitev prvega odstavka 286.b člena, ki predvideva grajanje procesnih kršitev takoj, ko je mogoče, vsekakor pa pred koncem naroka, ni življenjska. Predvsem v kompleksnih zadevah, kjer odvetnik na narokih skrbi za podajo lastnih navedb in predlogov, spremlja in se odziva na navedbe in predloge nasprotne strani, zastavlja vprašanja idr., kjer se torej od odvetnikov pričakuje vsestransko in večplastno udejstvovanje na naroku, se tudi zelo skrbnemu odvetniku lahko zgodi, da ne uveljavlja procesne kršitve na naroku. Najbolj ustrezná rešitev bi bila, da se ta člen črta, saj v ničemer ne pripomore k hitrejšemu reševanju postopka, napake pa se lahko grajajo v pritožbi, s čimer se ne zavlačuje postopka in navedeno ne predstavlja niti drugih negativnih posledic za postopek.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se 286.b člen črta.

XXI.

K 289. členu

1 Veljavno besedilo člena

Ko predsednik senata konča zaslišanje posamezne priče, izvedenca ali stranke, jim lahko člani senata neposredno postavljajo vprašanja.

Stranka in njen zastopnik ali pooblaščenec lahko z dovoljenjem predsednika senata neposredno postavljata vprašanja nasprotni stranki, pričam in izvedencem.

Predsednik senata prepove stranki določeno vprašanje ali ji prepove odgovor na posamezno vprašanje, če je v vprašanju že vsebovano, kako je treba nanj odgovoriti, ali če se vprašanje ne nanaša na zadevo.

Na zahtevo stranke se zapišeta v zapisnik vprašanje, ki je bilo prepovedano, in vprašanje, na katero je bil prepovedan odgovor.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Pravica stranke in njenega zastopnika ali pooblaščenca, da neposredno na ustni obravnavi postavlja (dovoljena) vprašanja nasproti stranki, pričam in izvedencem, je eden izmed temeljnih elementov pravice stranke do izjave v postopku (člen 22 Ustave RS, člena 6 EKČP). Ta pravica ne sme biti omejevana z diskrepcijo predsednika senata, ali bo dovolil postavljanje vprašanj ali ne, pač pa gre za pravico, ki mora biti stranki zagotovljena absolutno (dokler se seveda izvršuje v dopustnih okvirih). Če bi predsednik senata dovoljenje za postavljanje sicer dopustnih vprašanj zavrnil, bi s tem kršil člen 22 Ustave RS in člen 6 EKČP. Zaradi tega predlagamo črtanje besedila, ki predsedniku senata daje diskrecijsko pravico odločati o tem, ali bo dovolil postavljanje vprašanj.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se v drugem odstavku 289. člena črta besedilo »z dovoljenjem predsednika senata«, tako da se drugi odstavek 289. člena po novem glasi:

»Stranka in njen zastopnik ali pooblaščenec lahko ~~z dovoljenjem predsednika senata~~ neposredno postavljata vprašanja nasproti stranki, pričam in izvedencem.«

XXII.

K 315. členu

1 Veljavno besedilo člena

Če je tožena stranka izpodbijala tako podlago kakor tudi višino tožbenega zahtevka, pa je glede podlage stvar zrela za odločbo, lahko izda sodišče, če je to smotrno, najprej sodbo samo o podlagi tožbenega zahtevka (vmesna sodba).

Sodišče počaka z obravnavanjem o višini tožbenega zahtevka, dokler ne postane vmesna sodba pravnomočna.

Če sodišče ugotovi, da podlaga tožbenega zahtevka med strankama ni sporna, lahko izda vmesno sodbo (vmesna sodba na podlagi sporazuma strank).

Sodišče lahko z obravnavanjem o višini tožbenega zahtevka nadaljuje takoj, razen če je zoper sodbo iz prejšnjega odstavka vložena pritožba.

Za izdajo vmesne sodbe na podlagi sporazuma strank smiselno veljajo določbe drugega do četrtega odstavka 316. člena tega zakona.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Odločitev sodišča za izdajo vmesne sodbe ima lahko za tožečo stranko znatno negativne učinke na učinkovito varstvo njenih pravic. Lastna ocena sodišča o tem, kaj je smotrno, se lahko pogosto močno razlikuje od ocene tožeče stranke, ki uveljavlja pravno varstvo. Tožeča stranka je zato tista, ki bi morala imeti zadnjo besedo glede tega, ali bo sodišče izdalo vmesno sodbo ali ne. Če bi tožeča stranka ocenila, da bi izdaja vmesne sodbe sodni postopek bistveno podaljšala (zaradi tveganja vlaganja pravnih sredstev zoper vmesno sodbo in morebiti celo ponovljenega postopka v tem delu), bi morala imeti pravico, da izdaji vmesne sodbe nasprotuje, sodišče pa bi moralo takšno njeno odločitev spoštovati. Zato predlagamo dopolnitev, da je izdaja vmesne sodbe dopustna le, če tožeča stranka temu ne nasprotuje.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se prvi odstavek 315. člena spremeni tako, da se po novem glasi:

*»Če je tožena stranka izpodbijala tako podlago kakor tudi višino tožbenega zahtevka, pa je glede podlage stvar zrela za odločbo, lahko izda sodišče, če je to smotrno **in če tožeča stranka temu ne nasprotuje**, najprej sodbo samo o podlagi tožbenega zahtevka (vmesna sodba).«*

XXIII.

K 335. členu v povezavi s tretjim odstavkom 343. člena

1 Veljavno besedilo člena

335. člen

Pritožba mora obsegati:

- 1. navedbo sodbe, zoper katero se vlaga;*
- 2. izjavo, da se sodba izpodbija v celoti ali v določenem delu;*
- 3. pritožbene razloge;*

4. *podpis pritožnika.*

343. člen

Prepozno, nepopolno ali nedovoljeno pritožbo zavrže s sklepom predsednik senata sodišča prve stopnje brez naroka.

Pritožba je prepozna, če je bila vložena po preteku zakonskega roka zanjo.

Pritožba je nepopolna, če ne vsebuje sestavin iz 1. in 4. točke 335. člena tega zakona.

Pritožba je nedovoljena, če jo je vložila oseba, ki ni imela te pravice, ali oseba, ki se je pritožbi odpovedala ali jo umaknila, ali če pritožnik ni imel pravnega interesa za pritožbo.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Določbi 335. člena in tretjega odstavka 343. člena si nasprotujeta, gre za napako.

3 Predlog rešitve

Predlagamo ustrezno spremembo tretjega odstavka 343. člena oziroma uskladitev s 335. členom.

XXIV.

K 344. členu

1 Veljavno besedilo člena

Izvod pravočasne, popolne in dovoljene pritožbe vroči sodišče prve stopnje nasprotni stranki, ki sme nato v 15 dneh od njenega prejema podati pri tem sodišču odgovor na pritožbo.

Prepozen odgovor na pritožbo se ne upošteva.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Zaradi enakega varstva pravic pravnih strank je potrebno, da ima nasprotna stranka na voljo enako dolg rok za odgovor na pritožbo kot ga ima pritožnik za

vložitev pritožbe. Že v prvem odstavku 333. člena ZPP je predvideno, da je rok za pritožbo lahko drugačen kot 15 dni, če ZPP tako določa.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se dopolni prvi odstavek 344. člena tako, da se po novem glasi:

»Izvod pravočasne, popolne in dovoljene pritožbe vroči sodišče prve stopnje nasprotni stranki, ki sme nato v 15 dneh od njenega prejema podati pri tem sodišču odgovor na pritožbo. Če je rok za pritožbo krajši ali daljši od 15 dni, sme nasprotna stranka odgovor na pritožbo vložiti v enakem roku, kot je predpisan za vložitev pritožbe.«

XXV.

K 351. členu

1 Veljavno besedilo člena

Sodišče druge stopnje lahko na seji ali na podlagi opravljene obravnave zavrže pritožbo kot prepozno, nepopolno ali kot nedovoljeno ali jo zavrne kot neutemeljeno in potrdi sodbo sodišča prve stopnje ali razveljavi to sodbo in pošlje zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje ali razveljavi sodbo prve stopnje in zavrže tožbo ali spremeni sodbo prve stopnje.

Če sodišče druge stopnje na seji ugotovi, da bi bilo za odločitev v sporu treba uporabiti pravno podlago, na katero se nobena stranka v postopku pred sodiščem prve stopnje ni sklicevala in je tudi pritožnik v pritožbi ni navajal ter ob tem strankama ni mogoče očitati, da bi na možnost uporabe te pravne podlage ob potrebni skrbnosti mogla in morala računati, sodišče druge stopnje s pisno vlogo stranki opozori na možnost uporabe te pravne podlage in jima omogoči, da se pred odločitvijo o njej pisno izjavita v 15 dneh po vročitvi pisne vloge. Pod pogoji iz prvega odstavka 337. člena tega zakona lahko ob tem navajata tudi nova dejstva in predlagata nove dokaze. Namesto pisnega poziva k pisni izjavi lahko sodišče druge stopnje stranki povabi na sejo.

Sodišče druge stopnje lahko razveljavi sodbo tudi tedaj, če stranka zahteva spremembo, in lahko spremeni sodbo, čeprav stranka zahteva, naj se razveljavi.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Uporaba druge pravne podlage lahko – zlasti v obsežnih in zapletenih sporih – povzroči potrebo po obsežnem zatrjevanju in dokazovanju bistveno drugačnega dejanskega stanja. Vnaprej fiksno določen rok 15 dni lahko zato v takšnih primerih nedopustno posega v pravico stranke do izjave, zlasti v primerih, ko je pravdna stranka subjekt iz tujine. Sodišču mora zato biti dana možnost, da dolžino roka določi glede na obsežnost in zapletenost zadeve ter druge okoliščine primera.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se drugi odstavek 351. člena spremeni tako, da se po novem glasi:

*»Če sodišče druge stopnje na seji ugotovi, da bi bilo za odločitev v sporu treba uporabiti pravno podlago, na katero se nobena stranka v postopku pred sodiščem prve stopnje ni sklicevala in je tudi pritožnik v pritožbi ni navajal ter ob tem strankama ni mogoče očitati, da bi na možnost uporabe te pravne podlage ob potrebni skrbnosti mogla in morala računati, sodišče druge stopnje s pisno vlogo stranki opozori na možnost uporabe te pravne podlage in jima omogoči, da se pred odločitvijo o njej pisno izjavita **v primernem roku, ki ga določi sodišče glede na obsežnost in zapletenost zadeve ter druge okoliščine primera in ki ne sme biti krajši od 15 dni od vročitve pisne vloge.** Pod pogoji iz prvega odstavka 337. člena tega zakona lahko ob tem navajata tudi nova dejstva in predlagata nove dokaze. Namesto pisnega poziva k pisni izjavi lahko sodišče druge stopnje stranki povabi na sejo.«*

XXVI.

K 367.b členu

1 Veljavno besedilo člena

Predlog za dopustitev revizije mora stranka podati v 30 dneh po vročitvi pravnomočne sodbe sodišča druge stopnje.

Predlog za dopustitev revizije se vloži pri vrhovnem sodišču.

Predlogu za dopustitev revizije mora stranka priložiti izvod pravnomočne sodbe sodišča druge stopnje, lahko pa priloži tudi izvod sodbe sodišča prve stopnje in

kopije drugih listin iz sodnega spisa, ki naj bi izkazovale obstoj kršitev pravnega postopka, ki jih zatrjuje.

V predlogu za dopustitev revizije mora stranka natančno in konkretno navesti sporno pravno vprašanje in pravno pravilo, ki naj bi bilo prekršeno, okoliščine, ki kažejo na njegovo pomembnost, ter na kratko obrazložiti, zakaj je sodišče druge stopnje to vprašanje rešilo nezakonito; zatrjevane kršitve postopka mora opisati natančno in konkretno, na enak način pa mora izkazati tudi obstoj sodne prakse vrhovnega sodišča, od katere naj bi odločitev odstopala, oziroma neenotnost sodne prakse.

Če se predlagatelj revizije sklicuje na sodno prakso vrhovnega sodišča, mora navesti opravilne številke zadev, kopije sodnih odločb sodišč druge stopnje, na katere se sklicuje, pa mora predložiti.

Če stranka ne ravna po tretjem, četrtem in petem odstavku tega člena, se predlog za dopustitev revizije zavrže.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Obveznost predložitve kopij sodnih odločb sodišč druge stopnje v času, ko so te odločbe javno objavljene in tudi sodišču enostavno dostopne po elektronski poti, ni smiselna. Takšna obveznost je smiselna le v primeru, če gre za sodno odločbo, ki še ni javno objavljena.

Posledice določila šestega odstavka 367.b člena dejansko ne pripomorejo k pospešitvi postopka odločanja o reviziji. V kolikor odvetnik predlog za dopustitev revizije ustrezno vsebinsko utemelji (kot zahteva četrti odstavek 367.b člena ZPP) in predlogu ne priloži v tem členu obveznih prilog, se predlog za dopustitev revizije zgolj zaradi postopkovnih določb (formalnih pomanjkljivosti) zavrže. Pri tem je pripomniti, da je nepredložitev prilog (ob vsebinski utemeljitvi predloga) lahko zgolj lapsus, saj noben odvetnik ne bo namenoma ravnal v nasprotju z določili 367b. člena ZPP in tvegal zavrženje vsebinsko utemeljenega predloga za dopustitev revizije. Obenem je ob javno objavljenih odločbah višjih sodišč zahteva po predložitvi odločb sodišč druge stopnje (peti odstavek 367.b člena ZPP) vsaj vprašljiva, če ne celo nesmiselna. Na podlagi navedenega menim, da sodni postopek (ki na tretji stopnji traja tudi po 2 leti in več) nikakor ne bo bistveno zastal, v kolikor se v primeru nepredložitve obveznih prilog iz tretjega in petega odstavka 367.b člena ZPP odvetnika pozove, da pod pretnjo zavrženja predloga za dopustitev revizije v določenem roku (npr. 8 dni) predloži manjkajoče priloge.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se peti odstavek 367.b člena dopolni tako, da se po novem glasi:

»Če se predlagatelj revizije sklicuje na sodno prakso vrhovnega sodišča, mora navesti pravilne številke zadev, kopije sodnih odločb sodišč druge stopnje, na katere se sklicuje, pa mora predložiti, če te niso javno objavljene.«

Predlagamo, da se šesti odstavek 367.b člena spremeni tako, da se po novem glasi:

»Če stranka ne ravna po četrtem odstavku tega člena, se predlog za dopustitev revizije zavrže. Če stranka ne ravna po tretjem in petem odstavku tega člena, se jo pozove, da predlog za dopustitev revizije v roku 8 dni od prejema poziva ustrezno dopolni, sicer se predlog za dopustitev revizije zavrže.«

XXVII.

K 452. členu v povezavi s 453. členom

1 Veljavno besedilo člena

452. člen

V postopku v sporih majhne vrednosti znaša rok za odgovor na tožbo osem dni.

V postopku v sporih majhne vrednosti lahko vsaka stranka vloži eno pripravljalno vlogo.

Tožeča stranka lahko v osmih dneh po prejemu odgovora na tožbo vloži pripravljalno vlogo, v kateri odgovori na navedbe v odgovoru na tožbo.

Tožena stranka lahko v osmih dneh po prejemu pripravljalne vloge tožeče stranke vloži pripravljalno vlogo, v kateri odgovori na navedbe tožeče stranke v njeni pripravljalni vlogi.

453. člen

Dejstva in dokazi, ki jih stranka navaja v vlogah, ki niso navedene v prejšnjem členu, se ne upoštevajo.

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

Predlagamo, da se v postopkih v sporih majhne vrednosti strankam omogoči, da v primeru, ko nasprotna stranka šele v drugi vlogi navede dodatne, nove in konkretne trditve in dokaze, lahko predložijo še po eno dodatno vlogo. V nasprotnem primeru je možno izigravanje postopka, veliko je prakse sodišč, ki se sklicujejo na načelna mnenja in sodno prakso, po kateri se v drugi vlogi ne sme navajati novih dejstev in dokazov.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se v 425. členu doda nov, peti odstavek, ki se glasi:

»V kolikor stranka v prvi pripravljalni vlogi navaja nova dejstva in dokaze, se obema strankama dovoli predložiti še po eno pripravljalno vlogo, namenjeno odgovoru na navedbe nasprotne stranke.«

XXVIII.

K 490. členu

1 Veljavno besedilo člena

V gospodarskih sporih je revizija dovoljena, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe presega 200.000 eurov.

2 Razlogi za neustreznost določbe veljavnega ZPP

Po trenutni ureditvi v ZPP za gospodarske spore ni posebne določbe, ki bi določala drugačen rok za vložitev pritožbe od splošnega 15-dnevnega. Takšna ureditev ni primerna, zlasti v primeru gospodarskih sporov z visoko vrednostjo spornega predmeta, pri katerih je pogosto, da gre za zapletena pravna vprašanja in obsežno dejansko stanje, podprto z obsežnim listinskim gradivom, ki je ob izdaji prvostopenjske sodbe bistveno obsežnejše kot na začetku pravde. To npr. še posebej velja za nekatere vrste sporov, kot so npr. spori v zvezi z odškodninami zaradi kršitev konkurenčnega prava, gradbeni spori v zvezi z večjimi investicijskimi projekti, spori v zvezi z odškodninsko odgovornostjo članov organov vodenja in nadzora ipd.

Vsaj v primeru gospodarskih sporov, pri katerih je dovoljena revizija, bi zato bilo primerno, da je rok za pritožbo 30 dni. Takšen rok bi prispeval h kakovostnejšemu uresničevanju pravic pravnih strank do izjave in do pravnega sredstva (člena 22

in 25 Ustave RS, člen 6 EKČP), saj bi omogočal zadosti časa za analizo in pripravo pritožbenih argumentov ter posledično kakovostnejšo pripravo pritožbe. V primeru tujih strank, ki jim je treba sodbo še prevesti v jezik, ki ga razumejo (kar v primeru obsežnejših sodb lahko traja več dni ali celo en teden), je 15-dnevni rok absolutno prekratek za učinkovito uresničevanje omenjenih pravic. Več časa za pripravo pritožbe (in odgovora nanjo) bi imelo koristne učinke tudi za pritožbeno sodišče, saj bi bila večja verjetnost, da bo sodišče v obravnavo prejelo pritožbo, v kateri bodo pritožbeni argumenti predstavljeni bolje in na jasnejši način, kar bo pritožbenemu sodišču omogočalo lažje in kakovostnejše odločanje.

Določitev 30-dnevnega roka za vložitev pritožbe ne bi bila unikum v slovenskem pravnem redu. Ravno zaradi kompleksnosti že člen 607(5) ZGD-1 (sicer za nepravdni postopek) predpisuje enomesečni rok za pritožbo in odgovor na pritožbo glede sodnih odločb, s katerimi sodišče odloči o predlogu za preizkus menjalnega razmerja.

Podaljšanje pritožbenega roka za 15 dni bi ob trenutnem trajanju sodnih postopkov imelo zanemarljiv vpliv na skupno trajanje sodnega postopka.

3 Predlog rešitve

Predlagamo, da se v 490. členu doda nov prvi odstavek, ki se glasi:

»V gospodarskih sporih, v katerih je skladno z drugim odstavkom tega člena dovoljena revizija, je rok za pritožbo zoper sodbo 30 dni od vročitve prepisa sodbe.«

Dosedanji prvi odstavek 490. člena postane drugi odstavek.

XXIX.

Za 496. členom

1 Veljavno besedilo člena

/

2 Razlogi za neustreznost določb veljavnega ZPP

I. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREMEMBO PROCESNE UREDITVE

Etažna lastnina na stavbah se je začela množično oblikovati po sprejemu Stanovanjskega zakona v letu 1991. Ta je omogočil množično prodajo družbenih stanovanj in s tem sprostil množični promet s stanovanji kot posameznimi deli stavb. Temu so sledili procesi lastninjenja in privatizacije poslovnih stavb po različnih pravnih podlagah, zlasti po določbah Zakona o lastninjenju nepremičnin v družbeni lastnini. V letu 2003 so bili uveljavljeni Stvarnopravni zakonik, Zakon o zemljiški knjigi in nov Stanovanjski zakon, ki so dokončno konceptualno uredili etažno lastnino in postavili sistemske temelje za njeno transparentno oblikovanje, urejanje in evidentiranje v nepremičninskih evidencah. Zakonodajalec je ob spoznanju, da je dokončno oblikovanje, urejanje in evidentiranje etažne lastnine v primerih, ko je ta nastala pred uveljavitvijo današnjih sistemskih predpisov, težavno in oteženo, za namen dokončanja teh procesov predpisal posebne postopke z Zakonom o posebnih pogojih za vpis lastninske pravice na posameznih delih stavb v zemljiško knjigo v letu 1999 in nato še z Zakonom o vzpostavitvi etažne lastnine na predlog pridobitelja posameznega dela stavbe in o določanju pripadajočega zemljišča k stavbi v letu 2008.

Poleg problemov v zvezi z dokončnim oblikovanjem, urejanjem in evidentiranjem etažne lastnine, katerih odpravi so namenjene opisane specialne postopkovne rešitve ZPPLPS in ZVEtL, pa je v praksi zaznati dodatne težave in sicer v zvezi z uveljavljanjem skupnih pravic in obveznosti etažnih lastnikov enkrat, ko je etažna lastnina dokončno urejena. Govorimo o pravnem varstvu etažnih lastnikov v pravnih postopkih nasploh, kadar etažni lastniki kot skupnost nastopajo v razmerju do tretjih oseb, kot so npr. spori etažnih lastnikov z izvajalci gradbenih del na stavbi, z dobavitelji komunalnega blaga in storitev, s tretjimi glede skupnih delov, glede služnosti potrebne za dostop do stavbe ipd. Zato, ker je etažnih lastnikov posamezne stavbe praviloma veliko, je sprejemanje odločitev o pravnem varstvu skupnih pravic in pravnih interesov ter kritju stroškov postopka praviloma oteženo, posledično pa etažni lastniki svojih pravic bodisi ne uveljavljajo enotno in skupaj, bodisi jih sploh ne uveljavljajo. Kadar morajo etažni lastniki nastopati kot nujni sosporniki, kar velja še posebej v primerih, ko gre za zahteve tretjih do skupnih delov, sta začetek in potek pravnega postopka otežena, saj se v pravdi pojavlja veliko število udeležencev, kar obremenjuje delo sodišča (npr. vročanja pisanj mnogoterim udeležencem, množenje vlog in pravnih sredstev), povečuje možnosti zastojev v postopku (npr. prekinitev postopka zaradi smrti ali prelaganje narokov zaradi opravičene odsotnosti zgolj enega od etažnih lastnikov) in bistveno povečuje stroške postopkov (tako na strani etažnih lastnikov, kot tudi na strani njihovega nasprotnika).

Vse to ne le preprečuje ali vsaj bistveno otežuje pravno varstvo v primerih, kadar morajo biti v postopku udeleženi vsi etažni lastniki stavbe, temveč tudi močno podaljšuje in obremenjuje postopke, kadar so ti dejansko začeti. Na splošno to

vodi v neurejenost razmerij, ki v praksi generira dodatne spore in tako v končnih posledicah povečuje število postopkov. Podobno velja tudi na upravnem področju v upravnih postopkih, v katerih morajo nastopati vsi etažni lastniki (npr. ustanavljanje služnosti v javno korist na zemljišču, ki pripada k stavbi). Predvideva se, da se bodo tovrstni problemi začeli kmalu v večji meri in množično kazati v bližnji prihodnosti, saj se potreba po pravnem varstvu etažnih lastnikov v razmerju do tretjih povečuje sorazmerno povečevanju števila stavb, na katerih se dokončno oblikuje, uredi in evidentira etažna lastnina.

Zaradi opisanih razlogov je nujno potrebno najti ustrezne postopkovne rešitve, ki bodo poenostavile postopke v primerih, kadar v njih nastopajo ali bi morali nastopati vsi etažni lastniki posamezne stavbe, ki ima večje število posameznih delov, in tako dejansko omogočile njihovo izvajanje v praksi.

II. CILJI, NAČELA IN OSNOVNE REŠITVE PREDLAGANIH ZAKONSKIH SPREMEMB

Cilji predlaganih zakonskih sprememb je prilagoditev in poenostavitev postopkovnih pravil pravnega varstva z vidika udeležbe etažnih lastnikov v primerih, kadar se v posameznem postopku odloča o skupnih pravicah, obveznostih in pravnih interesih etažnih lastnikov. Tak cilj naj se konkretizira tako, da se zagotovi izvajanje postopkov na način, po katerem neposredna udeležba vsakega posameznega etažnega lastnika v postopku ne bo nujno potrebna, temveč bodo etažni lastniki nastopali kot enovita skupnost z istim zastopnikom. Taka zakonska rešitev bi bila podobna rešitvi tretjega odst. 76. člena ZPP, ki omogoča podelitev sposobnosti biti stranka raznim oblikam združevanja v vsakem posamičnem postopku, pri čemer bi predlagana zakonska rešitev to zagotovila že na ravni zakona.

Po zgledu materialnopravne ureditve SPZ in SZ-1, po kateri v pravnih razmerjih s tretjimi etažne lastnike zastopa upravnik, naj se to načelo udejani tudi v postopkih pravnega varstva tako, da upravnik v postopkih pravnega varstva pridobi status zakonitega zastopnika etažnih lastnikov. Vendar zakonska podelitev statusa zastopnika ne more biti kogentna in neizpodbojna. Etažni lastniki naj imajo možnost, da namesto upravnika izberejo kakšnega drugega zastopnika, saj bi sicer drugačna rešitev ne bila več v ravnovesju z njihovo pravico do enakega varstva pravic in bi prekomerno omejevala njihovo procesno svobodo.

Zastopnikova zakonska pooblastitev naj bo omejena glede tistih procesnih dejanj, ki so za etažne lastnike lahko odločilni, tj. za tista dejanja, ki pomenijo začetek spora (tožba, prijava intervencije), in tista, ki pomenijo končanje spora oz. razpolaganje z zahtevkom in imajo tako neposredni vpliv na njihove pravice,

obveznosti in pravne interese (sklenitev sodne poravnave, odpoved tožbenemu zahtevku, pripoznava tožbenega zahtevka). Taka procesna dejanja naj bodo pogojena z ustreznim soglasjem etažnih lastnikov.

Oblika in vsebina potrebnega soglasja etažnih lastnikov, pa naj gre za soglasje s kakšnim procesnim dejanjem zastopnika, bodisi za določitev novega zastopnika namesto upravnika, naj bosta posebej predpisana tako, da sodišče ne bo v dvomu glede volje etažnih lastnikov.

V vsakem primeru pa pravica do sodnega varstva in enakega varstva pravic etažnih lastnikov ter iz tega izhajajoča pravico neposrednega dostopa do sodišča zaradi opisanih postopkovnih rešitev ne sme biti absolutno izključena. Zato naj ima vsak etažni lastnik možnost, da v pravdi prijavi svojo samostojno udeležbo in nastopa kot enotni sospornik skupnosti etažnih lastnikov, če tako želi.

Takšna specialna ureditev naj bo po vsebini omejena za tiste primere, katerim je ciljno namenjena. Torej le za primere, kadar gre za večje stavbe z večjim številom etažnih lastnikov, katerim je skupna pravica, obveznost oz. pravni interes, o katerem se odloča v postopku.

Ker gre pretežno za civilne spore, je primerno spremeniti civilno procesno zakonodajo. Sprememba temeljnega predpisa, tj. ZPP, bi vplivala na ustrezno spremembo tudi v drugih postopkih, v katerih se pravila ZPP uporabljajo subsidiarno, tj. v nepravdnem postopku, upravnem sporu in izvršilnem postopku. Za upravni postopek naj se to izrecno predvidi s spremembami ZUP.

3 Predlog rešitve

A. NOVELA ZPP

Za 496. členom se doda novo poglavje, ki se glasi:

*»Triintrideseto poglavje ZPP
POSTOPEK S SKUPNOSTJO ETAŽNIH LASTNIKOV*

Skupnost etažnih lastnikov kot pravdna stranka

497. člen

Če so pravica, obveznost oziroma pravni interes, o katerem se odloča ali ki se varuje oziroma uveljavlja v pravdnem postopku, skupni vsakokratnim etažnim lastnikom nepremičnine v etažni lastnini in pogojeni z etažno lastnino, kot so npr.

varstvo lastninske pravice na skupnih delih, zahtevki tretjih na skupnih delih, razmerja vsakokratnih etažnih lastnikov stavbe s tretjimi osebami in podobno, če ima stavba več kot dva etažna lastnika ter več kot pet posameznih delov, in če ima stavba upravnika imenovanega v skladu z določbami zakona, ki ureja etažno lastnino, lahko namesto etažnih lastnikov kot stranka postopka nastopa skupnost etažnih lastnikov.

Skupnost etažnih lastnikov se v postopku označuje kot skupnost etažnih lastnikov stavbe, ki mora biti opredeljena z identifikacijskim znakom stavbe.

Odločba sodišča, izdana v korist ali breme skupnosti etažnih lastnikov, učinkuje za vsakokratnega etažnega lastnika stavbe ne glede na to, ali je bil etažni lastnik v času izdaje odločbe.

Zastopanje skupnosti etažnih lastnikov

497.a člen

Skupnost etažnih lastnikov zastopa upravnik sam ali preko pooblaščenca, če etažni lastniki za zastopanje v posameznem pravnem postopku ne imenujejo drugega zastopnika s sklepom rednega upravljanja nepremičnine v etažni lastnini.

Če ni drugače določeno v tem členu, zastopnik skupnosti etažnih lastnikov za opravljanje posameznih procesnih dejanj ne potrebuje soglasja etažnih lastnikov.

Za vložitev tožbe, sklenitev sodne poravnave, odpoved tožbenemu zahtevku, pripoznavo tožbenega zahtevka ali prijavo intervencije mora zastopnik skupnosti etažnih lastnikov izkazati soglasje etažnih lastnikov v obliki sklepa etažnih lastnikov o upravljanju nepremičnine v etažni lastnini, ki je sprejet s takšno večino, kakršna se zahteva za vrsto posla, ki jo predstavlja tako procesno dejanje.

Soglasje etažnih lastnikov

497.b člen

Soglasje etažnih lastnikov s sklepom upravljanja, potrebnim po določbah tega poglavja za izkazovanje pooblastitve oziroma za posamezno procesno dejanje, mora biti izraženo v pisni obliki.

Listina, ki izkazuje soglasje etažnega lastnika s sklepom iz prejšnjega odstavka, mora jasno določati, za kakšen sklep gre, identifikacijski znak nepremičnine v etažni lastnini in podatke o etažnem lastniku, ki je glasoval za takšen sklep (ime,

priimek, naslov, identifikacijski znak posameznega dela stavbe v njegovi lasti in solastniški idealni delež na skupnih delih nepremičnine) ter njegov podpis v znak, da z njim soglaša.

K listini, ki izkazuje soglasje posameznega etažnega lastnika, je treba priložiti zemljiškoknjižni izpisek ali drugo javno ali po zakonu overjeno listino, ki izkazuje njegovo etažno lastnino in solastniški idealni delež na skupnih delih nepremičnine.

Stroški skupnosti etažnih lastnikov

497.c člen

Stroški postopka, ki nastanejo skupnosti etažnih lastnikov v postopku po določbah tega poglavja, so stroški rednega upravljanja nepremičnine v etažni lastnini.

Razmerja med etažnimi lastniki in zastopnikom

497.č člen

Če pogodba med etažnimi lastniki in upravnikom oziroma sklep etažnih lastnikov, sprejet v okviru rednega upravljanja nepremičnine v etažni lastnini, ne določa drugače, je dolžan zastopnik skupnosti etažnih lastnikov obvestiti etažne lastnike nepremičnine o vloženi tožbi v imenu skupnosti etažnih lastnikov, prejeti tožbi zoper skupnost etažnih lastnikov, prijavi intervencije, razpisanem prvem naroku za glavno obravnavo, vsaki odločbi, s katero se konča postopek, pravnih sredstvih in odločbah o pravnih sredstvih zoper take odločbe, skladno s pravili, ki urejajo obveščanje etažnih lastnikov o poslih rednega upravljanja, oziroma sklepom etažnih lastnikov.

Za razmerje med etažnimi lastniki in zastopnikom glede zastopanja po določbah tega poglavja se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja pogodbo o naročilu.

Pravica prijave samostojne udeležbe

497.d člen

Vsak etažni lastnik nepremičnine se lahko vsak čas s prijavo samostojne udeležbe pridruži skupnosti etažnih lastnikov kot samostojna stranka in se od tega trenutka dalje šteje za samostojno stranko po pravilih o enotnem sosporništvu.

Etažni lastnik nepremičnine, ki se pridruži skupnosti etažnih lastnikov, prevzame pravdo v stanju, v kakršnem je ob njegovi prijavi samostojne udeležbe.

Etažni lastnik nepremičnine, ki se do pravnomočnosti sodne odločbe ni pridružil skupnosti etažnih lastnikov, lahko samostojno vloži izredno pravno sredstvo zoper pravnomočno sodno odločbo v roku, ki velja za skupnost etažnih lastnikov.

Tožba, vložena zoper skupnost etažnih lastnikov

497.e člen

Tožeča stranka, ki vloži tožbo zoper skupnost etažnih lastnikov, mora ob vložitvi tožbe zoper skupnost etažnih lastnikov izkazati pogoje iz prvega odstavka 497. člena tega zakona in kdo je upravnik stavbe.

Če upravnik v zakonskem roku ne odgovori na tožbo, pa ne gre za primer iz četrtega odstavka 318. člena tega zakona, sodišče po uradni dolžnosti iz zemljiške knjige pridobi podatke o imenih, priimkih in naslovih bivališča za vse etažne lastnike, ki so vpisani v zemljiški knjigi, ter jih obvesti o pravdi. V obvestilu sodišče etažne lastnike obvesti o tem, da je zoper skupnost etažnih lastnikov vložena tožba, o pravnih strankah in predmetu spora ter da je bila ta vročena v odgovor upravniku, ki nanjo ni odgovoril, o možnosti izdaje zamudne sodbe, če v dodatnem roku 30 dni ne bo vložen odgovor na tožbo, o pravnih posledicah iz tretjega odstavka 497. člena tega zakona, o možnosti imenovanja drugega zastopnika po 497.a členu tega zakona in o pravici samostojne udeležbe po 497.d členu tega zakona.

Izdaja zamudne sodbe, s katero se ugotovi tožbenemu zahtevku zoper skupnost etažnih lastnikov, je dopustna le, če tudi po poteku 30 dni od dne, ko je obvestilo iz prejšnjega odstavka vročeno vsem etažnim lastnikom, ni vložen odgovor na tožbo, niti s strani skupnosti etažnih lastnikov, niti s strani prijavitelja samostojne udeležbe iz prejšnjega člena.

Stroške poizvedb in obveščanja po drugem odstavku tega člena sodišče naloži v plačilo upravniku, ki ni pravočasno odgovoril na tožbo.«.

(prehodna določba)

V pravnih postopkih iz novega 497. člena ZPP, ki so bili začeti do uveljavitve tega zakona, lahko skupnost etažnih lastnikov prevzame postopek kot nova stranka namesto etažnih lastnikov stavbe brez soglasja dosedanjih strank postopka, če je o tem sprejet sklep etažnih lastnikov na način opredeljen v novem 497.b členu ZPP.

(končna določba)

Ta zakon začne veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV POSAMEZNIH ČLENOV ZPP

497. člen

Predlagani člen jasno določa, kdaj lahko namesto posameznih etažnih lastnikov kot pravdna stranka nastopa skupnost etažnih lastnikov in sicer gre za tri pogoje: (1) da gre specifičen predmet spora, (2) da gre za večjo stavbo in (3) da ima stavba upravnika.

Prvi pogoj pomeni, da lahko skupnost etažnih lastnikov nastopa kot pravdna stranka le v primeru, da je predmet spora skupna pravica, obveznost oz. pravni interes, ki je pogojen z etažno lastnino, pri čemer predlagano besedilo primeroma navaja tipične spore, ko je podan ta pogoj.

Objektivni kriterij, da gre za večjo stavbo, odraža spoznanje, da kolikor gre za manjšo stavbo, niti za stranke niti za sodišče ne more biti prevelika obremenitev, da se postopek izvede po klasičnih pravilih. Pri tem se predlagano besedilo pri razmejitvi zgleduje po določbah 124. člena SPZ, ki enak kriterij predvideva pri urejanju predkupne pravice.

Da ima stavba imenovanega upravnika, je predpostavka, ki mora biti podana, sicer postopka s skupnostjo etažnih lastnikov ni mogoče izvesti.

Skupnost etažnih lastnikov naj se v postopku označuje kot skupnost etažnih lastnikov stavbe z navedbo identifikacijskega znaka stavbe, pri čemer sodba, izdana v korist ali breme skupnosti, učinkuje v korist oz. breme vsakokratnega etažnega lastnika stavba, kar je nujna posledica tudi samega predmeta spora kot skupne pravice, obveznosti oz. interesa izhajajočega iz same etažne lastnine.

497.a člen

Določba kot zakonitega zastopnika skupnosti etažnih lastnikov določa upravnika, pri čemer imajo etažni lastniki možnost, da v okviru rednega upravljanja za zastopanje v posameznem postopku imenujejo drugega zastopnika.

Zastopnik, bodisi upravnik bodisi s sklepom imenovani zastopnik, lahko skupnost etažnih lastnikov zastopa sam ali za to imenuje pooblaščenca.

Za vložitev tožbe, sklenitev sodne poravnave, odpoved tožbenemu zahtevku, pripoznavo tožbenega zahtevka ali prijavo intervencije kot najpomembnejša procesna dejanja, ki lahko bistveno vplivajo na pravice, obveznosti oz. interese etažnih lastnikov, mora zastopnik skupnosti etažnih lastnikov izkazati ustrezno soglasje etažnih lastnikov. Soglasje predstavlja sklep etažnih lastnikov, sprejet s takšno večino, kakršna se zahteva za vrsto posla, ki jo predstavlja tako procesno dejanje. Tako se bo npr. za procesno dejanje, s katerim bi prenehala lastninska pravica etažnih lastnikov na skupnem delu stavbe, praviloma zahtevalo 100% večino etažnih lastnikov, za tako, ki bi se npr. nanašalo na plačilo stroškov rednega upravljanja ali izterjavo preplačila, pa navadna večina.

497.b člen

Obravnavani člen z namenom odprave slehernih nejasnosti v konkretnih primerih predpisuje jasno formo in vsebino sklepov etažnih lastnikov, ki so potrebni za izkazovanje pooblastitve, tj. za imenovanje drugega zastopnika namesto upravnika ali za soglasje s posameznimi procesnimi dejanji, za katera je to potrebno.

Soglasja morajo biti pisna, v njih pa morajo biti navedeni vsi potrebni podatki vključno z vsebino sklepa in podpisom etažnega lastnika ter dokazilom o identiteti in deležu podpisnika. Člen je oblikovan tako, da ne izključuje možnosti, da bi bila vsa soglasja spisana na eni sami enoviti listini, če bo ta izpolnjevala siceršnje pogoje po obravnavanem členu.

497.c člen

Stroški skupnega pravnega varstva etažnih lastnikov so po naravi stvari stroški rednega upravljanja nepremičnine v etažni lastnini in se razdeljujejo skladno s tem. Gre za stroške, ki nastanejo upravniku ali drugemu zastopniku z zastopanjem etažnih lastnikov (npr. stroški obveščanja ali strokovnih pomočnikov), klasične stroške pravnega postopka (stroški sodnih taks, odvetniški stroški, stroški izvedencev ipd.) in tudi morebitni stroški nasprotnika, če bo skupnost etažnih lastnikov zadela obveznost povrniti jih nasprotniku.

497.č

Obravnavana določba jasno določa, da je upravnik oz. drug zastopnik mandatar etažnih lastnikov in se zanj uporabljajo določila o pogodbi o naročilu. Tako je

zastopnik že po določbah OZ zavezan izvršiti dani nalog, spoštovati navodila etažnih lastnikov, ravnati kot dober gospodarstvenik, dajati račun in poročati etažnim lastnikom ipd., na eni strani, hkrati pa upravičen do povračila izdatkov, nagrade in morebitne škode, ki jo utrpi z zastopanjem etažnih lastnikov.

Obravnavana določba posebej določa, o katerih procesnih dejanjih je zastopnik dolžan obvestiti etažne lastnike, če seveda etažni lastniki razmerja z njim ne bodo uredili drugače. Ta obveznost je nujna zaradi zagotovitve možnosti posameznih etažnih lastnikov, da v postopku prijavijo samostojno udeležbo in se v njem izjavijo sami.

497.d člen

Ne glede na to, da v pravdi nastopa skupnost etažnih lastnikov zastopana po upravniku ali drugemu imenovanemu zastopniku, pa nobenemu etažnemu lastniku ni mogoče odreči pravice, da sam sodeluje v postopku, če tako želi, saj se bo sodba v vsakem primeru nanašala tudi nanj. Zato je pravica samostojne udeležbe posebej urejena v obravnavanem členu ob smiselni uporabi pravil o enotnem sosporništvu.

497.e člen

Tožeča stranka, ki vloži tožbo zoper skupnost etažnih lastnikov, mora sama izkazati, da so podani pogoji za postopanje po posebnih pravilih, saj gre za procesno predpostavko za vložitev takšne tožbe. Če tega ne stori, je njena tožba nepopolna.

Nadaljnje določbe obravnavanega člena so predpisane z namenom zavarovanja etažnih lastnikov, kadar je zoper njih kot skupnost vložena tožba. Upoštevano je, da je upravnik zastopnik etažnih lastnikov po samem zakonu in da etažnim lastnikom tožba sploh ni vročena. Možna je torej situacija, da bi neskrbni ali nepošteni upravnik na tožbo sploh ne odgovoril in s tem povzročil izdajo zamudne sodbe, ki pa bi bremenila etažne lastnike. Zato je treba izključiti možnost, da bi sodišče avtomatično izdalo zamudno sodbo, in namesto tega sodišču naložiti, da o taki situaciji in sploh o sporu ter njihovih nadaljnjih možnostih obvesti neposredno etažne lastnike. Z vročitvijo obvestila bi se tako etažnim lastnikom dala možnost, da če se z ravnanjem upravnika, ki ni odgovoril na tožbo, ne strinjajo, ustrezno reagirajo: bodisi, da imenujejo drugega zastopnika, bodisi da katerikoli od njih sam prijavi samostojno udeležbo v postopku in sam odgovori na tožbo kot enotni sospornik.

Prehodna določba

V obstoječih pravnih postopkih je smiselno predvideti možnost nadaljevanja obstoječih postopkov po novih pravilih. Pri tem se v pravice etažnih lastnikov, ki v sporu že nastopajo, prekomerno ne posega, saj imajo še zmeraj možnost udeleževati se spora kot prijavitelji samostojne udeležbe.

Končna določba

Določba opredeljuje vacatio legis.

B. NOVELA ZUP

1. člen

(spremembe in dopolnitve)

V zakonu o splošnem upravnem postopku (ZUP) (Uradni list RS, št. 80/99, 70/00, 52/02, 73/04, 22/05-UPB1, 119/05, 24/06-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 47/09 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/09 popr.), 8/10) se za 43. členom doda nov 43.a člen, ki se glasi:

»43.a člen

Skupnost etažnih lastnikov lahko nastopa kot stranka ali stranski udeleženec upravnega postopka ob smiselni uporabi določb zakona, ki ureja pravdni postopek.«.

(končna določba)

Ta zakon začne veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

XXX.

Splošne pripombe

- a. ZPP bi bilo treba prevetriti v delih, kjer se po nepotrebnem uporablja senatno sojenje.*
- b. Urediti bi bilo potrebno peti odstavek 496. člena v delu, v katerem se sklicuje na črtani 497. člen.*
- c. Omejiti bi bilo potrebno možnost razveljavitve odločbe na sodišču druge stopnje in prepogosto nepotrebno vračanje na prvo stopnjo. Veliko pomanjkljivosti, npr. zaradi zmotne uporabe materialnega prava ali*

nasprotovanja razlogov sodbe z listinami, ali razhajanja med razlogi, sodišče druge stopnje lahko odpravi že samo in bi bilo morda v tem smislu potrebno zaostri določbe v tem delu (člen 351 in nasl.).

- d. Pristojnost sodišč glede razrešitev zakonitih zastopnikov družb ni jasno določena. Obstajajo različna tolmačenja v smislu, ali je pristojno Delovno sodišče ali gospodarski oddelek, zato bi bilo to potrebno določno urediti.*
- e. Za posodobitev pravnega postopka naj sodišča, stranke in pooblaščenci vloge praviloma vročajo oziroma pošiljajo elektronsko, po pošti pa le v primeru, da vloge in priloge obsegajo več kot 50 strani.*